

THE TEXT OF ARISTOTLE'S *ETHICA NICOMACHEA*
IN LAURENTIANUS 81.18

Aristotle's *Ethica Nicomachea* (henceforth *Eth. Nic.*) is one of the most influential philosophical works from antiquity, but study of its textual tradition has been sorely neglected. Out of well over one-hundred extant manuscripts in which all or part of the text is transmitted¹, only four have been fully collated². A new critical edition of the text is widely considered a desideratum³. At present, particular attention needs to be paid to the oldest stage of the manuscript tradition, that is, to the task of fully collating previously uncollated manuscripts dated to the thirteenth century or earlier.

The following pages are devoted to an analysis and collation of just one of these manuscripts, the twelfth century *Florence, Laurentianus Plut.* 81.18. From a textual perspective, this manuscript is significant as the oldest manuscript never before collated by an editor of the *Eth. Nic.*; from a historical perspective, it is of interest as a product of the famous scriptorium of Ioannikios. It will be argued below that *Laur.* 81.18 needs to be taken into account by a future editor of the *Eth. Nic.*, owing to the large number of original readings it offers. Ioannikios appears to have had access to a previously unknown line of the textual tradition.

I. *Laur.* 81.18 (henceforth L) was once regarded as a late manuscript belonging to the fourteenth century. This dating can be traced back to the entry

¹ For lists, see A. Wartelle, *Inventaire des manuscrits grecs d'Aristote et de ses commentateurs*, Paris 1963; D. Harlfinger and J. Wiesner, *Die griechischen Handschriften des Aristoteles und seiner Kommentatoren*, "Scriptorium" 18, 1964, 238-57; P. Moraux, D. Harlfinger, D. Reinsch, and J. Wiesner, *Aristoteles Graecus: Die griechischen Manuskripte des Aristoteles*, Berlin 1976; R. Argyropoulos and I. Caras, *Inventaire des manuscrits grecs d'Aristote et de ses commentateurs: Supplément*, Paris 1980.

² K^b (*Laurentianus* 81.11, tenth century), L^b (*Paris. gr.* 1854, twelfth century), M^b (*Marcianus gr.* Z 213), and O^b (*Riccardianus* 46). Of these manuscripts, only K^b has been recollated in full, first by Rudolf Schöll: see H. Rassow, *Forschungen über die Nikomachische Ethik des Aristoteles*, Weimar 1874, 9-14; see also G. Ramsauer, *Aristotelis Ethica Nicomachea*, Leipzig 1878, 730-740; Fr. Susemihl, *Aristotelis Ethica Nicomachea*, Leipzig 1880, vi. It was collated again in W. Ashburner, *Studies in the Text of the Nicomachean Ethics II*, "JHS" 37, 1917, 31-55. On the need for replacements of collations of these manuscripts, see R. Gauthier, *Aristoteles Latinus XXVI 1-3. Fasciculus Primus. Ethica Nicomachea*, Paris 1974, xliii.

³ See, for instance, R. Gauthier and J. Y. Jolif, *L'Éthique à Nicomaque*, Louvain/Paris 1958, 90 ("Il n'existe pas encore d'édition véritablement critique de l'Éthique à Nicomaque"); repeated more forcibly in the second edition, *L'Éthique à Nicomaque*, Louvain/ Paris 1970², 301 ("Il n'existe pas encore d'édition critique du texte grec de l'Éthique à Nicomaque"); C. Natali, *Rhetorical and Scientific Aspects of the Nicomachean Ethics*, "Phronesis" 52, 2007, 364-381, at 366 ("a new edition of the text is much needed").

in Bandini's catalogue: "Codex Graecus papyraceus Ms. in 4. maiori, Saeculi XIV. initio alia manu suppletus, uariisque adfectus uulneribus, ac male restauratus"⁴. Owing to the late date given to it by Bandini, editors regarded the manuscript as insignificant: it was not collated or even inspected.

This state of affairs changed when L was recognized as a product of the scriptorium of Ioannikios and thus redated to the twelfth century⁵. Accordingly it belongs to a group of manuscripts containing a nearly complete *corpus* of the works of Aristotle, all of which were produced at Constantinople or in southern Italy by a certain Ioannikios, probably in the first half of the twelfth century⁶. The early date of L is confirmed by the fact that it was the manuscript source for the Latin translation of the *Eth. Nic.* by Burgundio of Pisa (1110-1193)⁷. The significance of this redating is immense. L now stands as one of the five oldest Greek manuscript witnesses to the text of the *Eth. Nic.*, the others being *Laur.* 81.11 (tenth century, siglum K^b), *Paris. gr.* 1854 (twelfth century, siglum L^b), *Marcianus gr.* IV.53 (twelfth century, siglum N^b), and *Riccardianus* 46 (twelfth/fourteenth century, siglum O^b)⁸.

Modern scholars generally agree that L is an important manuscript, not only of the *Eth. Nic.*, but also of other Aristotelian texts⁹. In the case of the *Eth. Nic.*, however, this view has never been supported by collation and analysis. Vuillemin-Diem and Rashed collated part of the manuscript, but

⁴ A. M. Bandini, *Catalogus Codicum Graecorum Bibliothecae Laurentianae*, III, Florence 1770, 229.

⁵ C. Brockmann, *Zur Überlieferung der aristotelischen Magna Moralia*, in F. Berger *et al.* (edd.), *Symbolae Berolinenses für Dieter Harlfinger*, Amsterdam 1993, 43-80, at 46. On Ioannikios' Aristotle manuscripts, see further C. Brockmann, *Textkritische Überlegungen zu Ioannikios als Schreiber von Galen- und Aristotelestexten*, in V. Atsalos and N. Tsironi (edd.), *Πρακτικά του 6ου διεθνούς συμποσίου Ελληνικής παλαιγραφίας (Δράμα, 21-27 Σεπτεμβρίου 2003) = Actes du VIe colloque international de paléographie grecque (Drama, 21-27 septembre 2003)*, Athens 2008, 615-632.

⁶ See notably P. Degni, *I manoscritti dello scriptorium di Gioannicio*, "Segno e Testo" 6, 2008, 179-248; D. Baldi, *Ioannikios e il Corpus Aristotelicum*, "RHT" n.s. 6, 2011, 15-26; N. G. Wilson, *A Mysterious Byzantine Scriptorium: Ioannikios and his Colleagues*, "S&C" 7, 1983, 161-176, at 168.

⁷ G. Vuillemin-Diem and M. Rashed, *Burgundio de Pise et ses manuscrits grecs d'Aristote: Laur. 87.7 et Laur. 81.18*, "RecTh" 64, 1997, 136-198.

⁸ On this manuscript, see now S. Martinelli Tempesta, *Alcune osservazioni sul Ricc. 46 e la tradizione dell'Etica Nicomachea e della Poetica di Aristotele*, in F. G. Hernández Munõz (ed.), *Manuscritos griegos en España su contexto Europeo-Greek Manuscripts in Spain and their European Context*, Madrid 2016, 201-250.

⁹ Brockmann, cit. n. 5, 49-53, 63-65, 73; Baldi, cit. n. 6, 22 ("che è testimone importante"); Vuillemin-Diem and Rashed, cit. n. 7, 151-152 ("Le texte de l'*Éthique* conservé dans le Laur. 81.18 est à la fois original et excellent").

only from books one to three¹⁰. Moreover, they did not present the complete results of their collation of these books, but only evidence relevant to the text of Burgundio of Pisa's Latin translation. In other words, their published findings are of limited use for anyone wishing to gain a detailed picture of the contents and value of the text of the *Eth. Nic.* found in L¹¹. The result of this is that the text of L remains largely unknown. Since L is one of the oldest manuscripts, details about its readings should be made available to scholars. One would also like to see more detailed evidence for the assertions that it is a valuable manuscript.

The aim of this article is to make a start towards the preparation of a new critical edition of the *Eth. Nic.* by presenting the results of a full collation of L. I will begin by discussing the place of L in the tradition. This will be followed by the collation. I am aware that others might interpret the data presented here in different ways, and so a full presentation of the results will allow readers to judge the evidence for themselves. This investigation is intended to serve as a contribution towards further studies of the *Eth. Nic.* manuscript tradition.

II. Brockmann demonstrated that L is an independent witness to the text of the *Magna Moralia*¹². A read through the collation reveals that this is also the case for the *Eth. Nic.*, since L has many variants not (as far as is currently known) found in other medieval manuscripts. As these are numerous, I do not pick out and argue which ones seem best for inclusion in an edition, and instead leave the choice of variants to readers. A large number of the new readings in L should certainly find a place at least in the apparatus of a future edition. No proper stemma based on shared errors has ever been made for the *Eth. Nic.*, and so it is not yet possible to place this information in a full stemma within the larger context of the manuscript tradition.

Before we look at the collation, I will however briefly discuss L's relationship with other manuscripts, in order to place the readings in L in context. These observations will necessarily be limited and provisional, owing to the lack of new full collations of other manuscripts. I have however checked the readings reported by other editors against microfilms or digital images where possible. Because of the length of the text, my focus is on shared omissions¹³.

(1) L and K^b. There are two significant errors shared only by L and the

¹⁰ Vuillemin-Diem and Rashed, cit. n. 7, 149.

¹¹ Other attempts to collate L in full did not reach completion: H. Johnstone, *A Fragment of Simonides?*, "CQ" 47, 1997, 293-5, at 293 n. 4, promised a collation, but this never appeared.

¹² Brockmann, cit. n. 5.

¹³ "Omissions provide the best evidence of relationships": M. D. Reeve, *The Editing of Pliny's Natural History*, "RHT" N.S. 2, 2007, 107-179, at 122.

tenth century manuscript K^b. The first is at 1107^b33-1108^a1: καὶ ἔστιν ὅτε μὲν ἐπαινοῦμεν τὸν φιλότιμον ἔστι δ' ὅτε τὸν ἀφιλότιμον *om.* LK^b (*hab. cett.*). The second is at 1150^b30-31 ἐμμένει γὰρ τῇ προαιρέσει· ὁ δ' ἀκρατῆς μεταμελητικὸς πᾶς *om.* LK^b (*hab. cett.*). Other omissions shared by L and K^b include 1145^a15 δὲ *om.* LK^b (*hab. cett.*), 1152^b28 αἰ *ante* ἔξεις *om.* LK^b (*hab. cett.*), 1156^a16 ὁ *om.* LK^b (*hab. cett.*), 1157^b36 ἦ *om.* LK^b (*hab. cett.*).

L provides new testimony for some variants previously known only from K^b: 1099^a6 ἐπίβολοι LK^b (ἐπήβολοι *cett.*), 1102^b29 θυμικὸν LK^b (ἐπιθυμητικὸν *cett.*, φυσικὸν L^b), 1117^a12 πρότερον εἰρημένα LK^b (προειρημένα *cett.*), 1118^b17 ἦ ὡς K^bL (καὶ ὡς *cett.*), 1130^b23 προσταττόμενα LK^b (πραττόμενά *cett.*, προσταττόμενα *in marg.* O^b), 1133^b12 φανερόντι LK^b (φέροντι *cett.*), 1139^b14 ἄλλωθεν LK^b (ἄνωθεν *cett.*), 1146^a30 καὶ κακὰ LK^b (κακὰ *cett.*), 1146^b22 ὡδε LK^b (ὡδὶ *cett.*), 1152^b9 ταῦτὸ τὸ LK^b (ταῦτὸν *cett.*), 1153^b3 κακὸν ἢ ἀγαθόν LK^b (κακόν, ἀγαθόν *cett.*), 1174^a16 γίνομενον LK^b (γενόμενον *cett.*), 1179^b24 δέει LK^b (δέη *plur. cod.*, δεῖ M^b).

This evidence suggests that L had access to a line of the tradition preserved also in K^b, which is sometimes considered the best manuscript of the text (it is at least our earliest medieval manuscript).

(2) L and K^bO^b. In several places LK^bO^b share omissions not found elsewhere. The most significant of these is at 1117^a2: οὐ δὴ ἔστιν ἀνδρεῖα τὰ δι' ἀλγηδόνοσ ἢ θυμοῦ ἐξαλαυνόμενα πρὸς τὸν κίνδυνον *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*). Other shared omissions are as follows: 1111^a25 δ' *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*), 1114^b28 καὶ *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*), 1117^a20 καὶ *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*), 1118^b13 καὶ *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*), 1118^b33 καὶ τῷ ἀπέχεσθαι *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*), 1121^a4 καὶ *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*), 1121^a20 τε *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*), 1121^a25 οὐ *ante* λήψεται *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*), 1121^a28 τε *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*), 1121^b4 αὐτοῦ *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*), 1122^b21 ὅσα *ante* περὶ *om.* K^b *pr.corr. et* O^b (*hab. cett.*), 1122^b30 τὰ *et* διὰ *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*), 1123^a3 καὶ ἀντιδωρεάς *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*), 1123^b26 γε *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*), 1125^a1 πρὸς *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*), 1125^b5 τὰ *post* καὶ *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*), 1125^b32 καὶ *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*), 1139^a30 ἦ *om.* LK^bO^b (*hab. cett.*). In dozens of places (compare the collation with Bekker's apparatus) LK^bO^b share readings not attested in other manuscripts.

(3) L and O^b. These manuscripts share one major omission: 1113^b10 καὶ εἰ τὸ μὴ πράττειν καλὸν ὃν ἐφ' ἡμῖν, καὶ τὸ πράττειν αἰσχρὸν ὃν ἐφ' ἡμῖν *om.* LO^b. A large number of shared omissions collectively suggest a close relationship: e.g. 1104^b22 ἦ ὡς οὐ δεῖ *om.* LO^b (*hab. cett.*), 1105^b10 ἐκ τοῦ τὰ σῶφρονα ὁ σῶφρων *om.* LO^b (*hab. cett.*), 1114^b27 εἰσιν *et* ὅτι *om.* LO^b (*hab. cett.*), 1120^b28 καὶ *om.* LO^b (*hab. cett.*), 1121^b26 καὶ *om.* LO^b (*hab. cett.*), 1129^b9 ἔστιν *om.* LO^b (*hab. cett.*), 1130^b4 τοῦ *om.* LO^b (*hab. cett.*), 1130^b6 ὅτι *et* 7. καὶ *ante* ἑτέρα *om.* LO^b (*hab. cett.*), 1130^b17 περὶ *om.* LO^b (*hab.*

cett.), 1137^b8 ἐστι *om.* LO^b (*hab. cett.*), 1137^b10 τὸ *om.* LO^b (*hab. cett.*), 1138^a5 τὰ *ante* κατὰ *om.* LO^b (*hab. cett.*), 1138^b21 καὶ *om.* LO^b (*hab. cett.*), 1169^a2 ἢ *om.* LO^b (*hab. cett.*).

In many places (compare the collation with Bekker's apparatus) L and O^b share readings not attested elsewhere. These manuscripts also share two additions, one of which is substantial: 1120^b7 *post* ἐλευθερίου *add.* οὐδὲ γὰρ ἐστὶν ἐλευθερίου τὸ τὴν οἰκείαν χρεῖαν τῆς τοῦ δεομένου προτιμωτέραν ἄγειν LO^b (*sed* O^b *sine* ἄγειν), and 1152^b28 *post* γενέσεις *add.* ἀκολουθήσουσι LO^b. Bekker and other editors used the manuscript O^b as one of their four main witnesses; they collated it in full and reported it in the apparatus frequently. L is, however, the earliest witness to many of the readings editors have in the past reported from O^b. Wherever O^b has a variant already attested in L, O^b can be eliminated from the apparatus. This is a significant conclusion, because for a long time O^b has been accorded much authority as an independent witness by editors.

(4) L and Other Manuscripts. The relationship between L and other manuscripts is murkier. This is fundamentally because we are lacking collations of so many manuscripts and so do not have evidence for their text. It is only possible to refer to some emerging groups of manuscripts here, in the hope that they will be confirmed by future investigations.

There are several places where LK^bM^bO^b share errors. These are: 1105^b8 οἱ *post* καὶ *om.* LK^bM^bO^b, 1115^a8 ὡς *om.* LK^bM^bO^b, 1129^b1 καὶ *om.* LK^bM^bO^b, 1136^b4 τὸ *om.* LK^bM^bO^b, 1141^a16 ἢ *post* ὅτι *om.* LK^bM^bO^b, 1148^b12 τῆ *post* καὶ *om.* LK^bM^bO^b. L (before correction by L²) also shares a major omission with M^b (1132^b4 ᾧ μὲν γὰρ τὸ μέσον ὑπερέχει, τοῦτο προσθεῖναι δεῖ τῷ ἔλαττον ἔχοντι *om.* LM^b), as well as some smaller omissions (e.g. 1157^a35 διὰ τὸ *om.* LM^b, 1163^b4 τῆς *om.* LM^b). Other groupings which need to be investigated further are LL^bM^bO^b (e.g. 1155^a17 καὶ πρὸς τὸ γεννήσαν τῷ γεννηθέντι *om.* LL^bM^bO^b) and LK^bN^b (e.g. 1150^a29 τύπτοι ἢ εἰ ὀργιζόμενος *om.* LK^bN^b).

Among surviving manuscripts which have already been collated, L has most in common with K^b and O^b, and so can be identified as belonging in the same general group as these two other mss. These similarities should not, however, be overstated, since L in the vast majority of places has readings distinct from K^b and O^b. It is not otherwise closely related by shared error to any known mss., hence its relative independence appears to be confirmed.

III. Some words now about the method of collation. I have collated the manuscript using high-quality digital colour images provided by the Biblioteca Laurenziana¹⁴. The collation was made against the edition of I. Bekker,

¹⁴ Images of the manuscript are also available online in the Biblioteca Laurenziana's

Aristotelis Opera, Volumen Alterum (Academia Regia Borussica), Berlin 1831, later reprinted by O. Gigon, Berlin 1960. This edition is least confused by the intrusion of conjecture, and is the only edition with reliable and consistent line numbers.

The accuracy of the collation was a persistent concern and occasional source of anxiety. I have checked and rechecked my results using the following method. The manuscript was first collated once through, beginning with the first book and ending with the tenth; it was then collated again, beginning with the tenth book and ending with the first. I then re-collated ten columns of text from each book (the first five and last five Bekker columns).

At the end of this process, I rechecked the readings I obtained against the manuscript once more. In the case of the first three books, I was also grateful to be able to take into account the results printed by Vuillemin-Diem and Rashed¹⁵. Despite these precautions, it must be said that in a full collation of a manuscript of a lengthy text there is always room for correction and verification of details. I expect that in the future my results will be improved upon.

I now give details about how the collation is presented. The following symbols or abbreviations are used throughout:

- L The reading in the text, by the hand of the original scribe, Ioannikios¹⁶.
- L² The second hand in L, belonging to the “anonymous partner”¹⁷ of Ioannikios.
- L³ Any hand in L other than L and L².
- L^{ac} L *ante correctionem*.
- L^{pc} L *post correctionem*.
- L^{γp} A reading is prefixed by γρ (signifying γράφε or γράφεται). If the hand is identifiable it is indicated thus: L^{2γp}.
- L^s L after correction *supra lineam* by the original scribe.
- L[?] A reading in L has been dotted below the line by a scribe. No conclusion is to be drawn about the hand responsible.
- ~~text~~ A strikethrough is used to show where a scribe has erased a letter or part of a word.
- * A letter is illegible.

I do not report minor variants such as οὐθέν / οὐδέν, μηθέν / μηθέν, movable nu, iota subscripts, and γίγνομαι/γίνομαι. I also do not report common cases of crasis such as τὰ ἀγαθὰ / τὰγαθὰ. I only report minor variations in accentuation and punctuation if these coincide with a variant reading.

digital repository (see <<http://mss.bmlonline.it>>).

¹⁵ Vuillemin-Diem and Rashed, cit. n. 7, 148-153.

¹⁶ For a description, see Wilson, cit. n. 6, 168-169.

¹⁷ For a description, see Wilson, cit. n. 6, 169. A good example of the script of L² can be found in the bottom margin of f. 63v.

IV. The Collation. LIBER I (f. 3r). **1094^a** 4 αὐτάς : ταύτας L. 8 καὶ *om.* L. 11 χαλινοποιική : χαλινοποιητική L. 13 τὸν : κατὰ τὸν L. 13 ἄλλαι : καὶ ἄλλαι L. 18 ἐστὶ *om.* L. 19 ἐστὶ *post* πρακτῶν L. 27 δ' ἢ : δὲ καὶ ἢ L. **1094^b** 13 λόγοις : λεγομένοις L. 18 αὐτῶν : εαυτῶν L. 19 οὖν : μὲν οὖν L. 20 τοιούτων : τούτων L. **1095^a** 2 οἰκεῖος ἀκροατῆς ὁ νέος : ἀκροατῆς ὁ νέος οἰκεῖος L. 14 λέγωμεν : λέγομεν L. 23 ἢ πλοῦτον : ἢ *om.* L. 28 ἀγαθά : τάγαθά L. **1095^b** 4 ἔθεσιν : ἤθεσιν L. 10 νοήσῃ : νοήσει L. 18 προὔχοντες : προέχοντες L. 23 βίου σχεδὸν : σχεδὸν βίου L. 25 εἶναι ἢ ἐν τῷ τιμωμένῳ : ἢ ἐν τῷ τιμωμένῳ εἶναι L. 26 εἶναι *om.* L. 27 διώκειν : ζητεῖν L. 28 γοῦν : γὰρ L. **1096^a** 1 ζῶντα : ἔχοντα L. 4 περὶ : ὑπὲρ L. 6 δῆλον ὅτι *om.* L. 13 εἰσαγαγεῖν : εἰσάγειν L. 23 κοινή τις : τις κοινή L. **1096^b** 1 λόγος ἐστὶν : ἐστὶν λόγος L. 3 ἀλλὰ : οὐ L. 4 πολυχρόνιον : πολυχρονιώτερον L. 9 ἀγαθοῦ τοὺς λόγους εἰρησθαι : τοὺς λόγους ποιεῖσθαι τάγαθοῦ L. 19 τις ἄν : ἄν τις L. 23 χιόνι καὶ ψιμμυθίῳ : ψιμμυθίῳ καὶ χιόνι L. 24 διαφέροντες : διάφοροι L. 34 τι *om.* L. **1097^a** 5 τινὸς *om.* L. 18 ἐκάστης : ἐκάστη L. 24 ταῦτὸν : τὸ αὐτὸ L. 31 αὐτὸ : ἑαυτὸ L. **1097^b** 8 δ' : γὰρ L. 13 φίλων τοὺς φίλους : τοὺς φίλους φίλων L. 20 φαίνεται καὶ αὐταρκες : καὶ αὐταρκες φαίνεται L. 23 ἔτι *om.* L. 28 τι ἔργον : ἔργον τι L. 28 οὖν : μὲν οὖν L. 32 πάντα ταῦτα : ταῦτα πάντα L. **1098^a** 15 εὖ : εὖ καὶ L. 15 ἀποτελεῖται : ἐπιτελεῖται L. 18 ἐν : καὶ ἐν L. 20 οὖν *om.* L. 31 ποιὸν : ὁποῖόν L. **1098^b** 7 γὰρ πλείον : οὖν πλείων L. 7 τοῦ παντὸς εἶναι : εἶναι τοῦ παντὸς L. 7 εἶναι *om.* L. 12 δὴ : δὲ L. 19 ἀγαθῶν *om. sed add. supra lineam* L. 20 *post* ἐκτός *add. ἀγαθῶν* L. 25 δὲ : δὲ δὲ *sic* L. 26 καὶ *om.* L. 30 τὴν ἀρετὴν : τὴν πᾶσαν ἀρετὴν L. **1099^a** 3 δ' : δ' ἐν L. 6 ὀρθῶς ἐπήβολοι : καλῶς ἐπίβολοι L. 10 φιλοθεώρω : φιλοθεάμονι L. 14 καὶ *om.* L. *add. supra lineam* L². 16 ἔχει τὴν : ἔχει τινα L. 22 μὴν καὶ ἀγαθαὶ γε καὶ καλαί : μὴν καὶ καλαί γε καὶ ἀγαθαί L. 28 πέφυχ' *om.* L. 28 τὸ *om.* L. 30 τὴν ἀρίστην : τὴν *om.* L. **1099^b** 5 πάγκακοι : παγκάκιστοι L. 7 εὐημερίας : εὐδαιμονίας L. εὐημερίας *supra lineam add. L²*. 8 ἕτεροι : ἔνιοι L. 13 βέλτιστον : βέλτιον L. 14 εἰ *om.* L. 17 εἶναι *om.* L. 26 κατ' ἀρετὴν *om.* L. 31 καὶ ἀγαθοῦς : καὶ *om.* L. 32 βοῦν οὐτε ἵππον : ἵππον οὐτε βοῦν L. **1100^a** 1 τὴν αἰτίαν οὐδὲ παῖς εὐδαιμόνων ἐστίν : οὐδὲ παῖς εὐδαιμόνων ἐστίν τὴν αἰτίαν L. 5 γὰρ : μὲν γὰρ L. 8 μυθεύεται : λέγεται L. 12 καὶ *om.* L. 17 τῶν δυστυχημάτων : τῶν *om.* L. 25 *post* ἀγαθοῦς *add. τε* L. 32 δὴ : δεῖ L. 33 δεῖ *om.* L. **1100^b** 5 πάλιν *om.* L. 9 εἶπαμεν : εἶπομεν L. 20 κάλλιστα : κάλιστα L. 26 μακαριώτερον : μακαριότερον L. 27 αὐτῶν : εαῦτοισι *sic acc.* L. 31 εὐκόλως πολλὰς καὶ μεγάλας ἀτυχίας : πολλὰς καὶ μεγάλας ἀτυχίας εὐκόλως L. **1101^a** 5 κάλλιστον ὑπόδημα ποιεῖν : ποιεῖν ὑπόδημα κάλλιστον L. 8 δὴ *om.* L. 8 γε *om.* L. 10 οὐδ' : οὐθ' L. 10 ἀτυχημάτων : ἀδικημάτων L. 11 τε τῶν τοιούτων : τῶν τοιούτων τε L. 13 μεγάλων καὶ καλῶν : καλῶν τε καὶ μεγάλων L. 13 αὐτῷ : ταὐτῷ L. 19 πάντη πάντως : πάντη καὶ πάντως L. 23 μὲν *om.* L. 30 ὁμοίως *om.* L. **1101^b** 1 γὰρ : οὖν L. 12 γε *om.* L. 12 δὴ : δὲ L.

15 τὰς πράξεις καὶ τὰ ἔργα : τὰ ἔργα καὶ τὰς πράξεις L. 20 *post* τὸ *add.* μὴ L.² 21 εἶπαμεν : εἶπομεν L. 27 δὲ : γὰρ L. 31 καὶ *om.* L. **1102^a** 5 ἐπεὶ : εἰ L, ἐπεὶ *supra lineam* L.² 6 ἐπισκεπτέον : σκεπτέον L. 12 ἢ σκέψις αὕτη : αὕτη ἢ σκέψις L. 12 δῆλον ὅτι : δηλονότι L. 13 περὶ ἀρετῆς δὲ : περὶ δὲ ἀρετῆς L. 13 δῆλον ὅτι : δηλονότι L. 15 ἐζητοῦμεν : ζητοῦμεν L. 16 τοῦ *om.* L. 16 σώματος : σωματικοῦ L. 17 λέγομεν : τίθεμεν L. 18 δῆλον ὅτι : δηλονότι L. 21 τῶν δ' ἰατρῶν : καὶ τῶν ἰατρῶν L. 22 γνῶσιν : θεραπείαν¹⁸ L, γνῶσιν *supra lineam* L.² 23 δὴ : δὲ L, *add.* ἄρα *supra lineam* L.² 23 καὶ *om.* L. 25 πλεῖον : πλεῖστον L. 27 ἀρκούντως ἓνια : ἓνια ἀρκούντως L. 30 ἐστὶν *om.* L. 30 ἀχώριστα : ἀχώρειστα L. 31 τῆ : τῷ *sic* L. 34 γὰρ : δὲ L. **1102^b** 13 τῆς *om.* L. 14 μέντοι πη : μέν πη L. 15 τῆς ψυχῆς τὸ λόγον ἔχον : τὸ λόγον ἔχον τῆς ψυχῆς L. 19 τοῦ σώματος μόρια : τῶν μορίων τοῦ σώματος L. 20 καὶ *om.* L. 22 τὸ παραφερόμενον : τὰ παραφερόμενα L. 30 ἐπιθυμητικὸν : θυμικὸν L. 31 καὶ : καὶ ὅλως L. **1103^a** 2 ἔσται : ἄρα L. 2 αὐτῷ : αὐτῷ L. 5 σύνεσιν καὶ φρόνησιν : φρόνησιν καὶ σύνεσιν L.

LIBER II (f. 8r). **1103^a** 15 πλεῖον : πλεῖστον L. 15 διδασκαλίας : τῆς διδασκαλίας L. 19 οὐθέν : οὐδὲ L. 20 ἄλλως : ἀληθῶς L. 20 φύσει κάτω : κάτω φύσει L. 32 τῶν ἄλλων τεχνῶν : τεχνῶν τῶν ἄλλων L. 32 μαθόντας : μανθάνοντες L. **1103^b** 8 δὲ : δὴ L. 9 *post* οἱ ἀγαθοὶ *add.* καὶ οἱ ἀγαθοὶ *sic* L. 10 οἱ *ante* οἰκοδόμοι *om.* L. 11 ἔσονται : γίνονται L. 15 γινόμεθα *post* ἄδικοι L. 27 οὐ γὰρ : οὐ δὲ γὰρ L. 27 ἢ *om.* L. 34 προδιομολογείσθω : προομολογείσθω L. **1104^a** 1 πρακτῶν : πρακτέων L. 4 τὰ *om.* L. 15 τὰ ἐλλείποντα : τὰ *om.* L. 18 οὐν καὶ : καὶ *om.* L. 23 καὶ μηδεμιᾶς ἀπεχόμενος ἀκόλαστος : ἀκόλαστος καὶ μηδεμιᾶς ἀπεχόμενος 25 τις *om.* L. 25 ἢ ἀνδρεία : ἢ *om.* L. 25 ὑπὸ : ὑπὲρ L. 26 τῆς ἐλλείψεως : τῆς *om.* L. 27 αἱ *ante* αὐξήσεις *om.* L. 27 αἱ *ante* φθοραὶ *om.* L. 30 φανερωτέρων : φανερῶν L. **1104^b** 11 εὐθὺς *om.* L. 12 τε *om.* L. 13 παιδεία : παιδία L. 14 πράξεις καὶ πάθη : πάθη καὶ πράξεις L. 19 ἕξις ὑφ' : ἕξις καὶ ὑφ' L. 22 ἢ ὡς οὐ δεῖ *om.* L. 27 ἢ τοιαύτη : ἢ *om.* L. 29 τῶν αὐτῶν : τῶν *om.* L. 30 τριῶν τῶν : τριῶν ὄντων τῶν L. 31 τριῶν τῶν ἐναντίων : τῶν *om.* L. 32 βλαβεροῦ : ἀσυμφόρου L. 32 πάντα : ταῦτα L. 33 ταῦτα : πάντα L. 34 ἀμαρτητικός, μάλιστα : ἀμαρτητικός ἐστὶ · μάλιστα L. **1105^a** 1 φαίνεται : γυφαίνεται *sic* (*scrips.* γίνεται, *sed add.* φαί *in marg. ante* -νεται) L. 8 θυμῷ : θυμικῷ L.^{ac}, θυμῷ L.^{pc}. 11 ἡδονὰς : τὰς ἡδονὰς L. 17 πῶς λέγομεν ὅτι : ὅτι πῶς λέγομεν L. 21 τὰ *om.* L. 24 καὶ γραμματικόν τι : τι καὶ γραμματικόν L. 25 αὐτῷ : αὐτῷ L. 28 ταῦτά : αὐτὰ L. 32 καὶ προαιρούμενος *om.* L. **1105^b** 1 μὲν *om.* L. 1 τέχνας ἔχειν : ἔχειν τέχνας L. 3 ἄλλα : ἀλλὰ L.^{ac}, ἄλλα L.^{pc}. 4 ἄπερ ἐκ : ἄπερ καὶ ἐκ L. 8 οἱ σῶφρονες : οἱ *om.* L. 9 τοῦ δίκαια : τοῦ τὰ δίκαια L. 10 καὶ ἐκ τοῦ τὰ σῶφρονα ὁ σῶφρων *om.* L. 11 μελλήσειε : μελήσειε L. 19 ἢ *om.* L. 21 ἄν τι :

¹⁸ In front of this word there is an illegible group of letters.

τι ἄν L. 21 ἢ *om.* L. 22 φιλίαν, μῖσος : μῖσος, φιλίαν L. 32 οὐ γὰρ : οὐ δὲ γὰρ L. **1106^a** 1 καὶ : ἢ L. 5 τὰς κακίας : τὰς *om.* L. 19 ὁμοίως : ὁμοίως δὲ καὶ L. 25 δὲ καὶ ὧδ' : ὧδε δὲ L. 26 δὴ *om.* L. 28 πρὸς : καθ' L. 31 ταῦτόν : ταῦτο L. 32 ταῦτόν : τὸ αὐτὸ L. **1106^b** 5 δὴ : δὴ καὶ L. 8 ἐπιτελεῖ : ἀποτελεῖ L. 11 ἔστιν *om.* L. 13 δ' *om.* L. 13 *post* ὡς λέγομεν *add.* πρὸς φθειρούσης τὸ εὐ¹⁹ L.² 23 καὶ *om.* L. 27 ἄρα ἔστιν : ἔστιν ἄρα L. 29 γὰρ : δὲ L. 24 ἢ ἔλλειψις : ἢ *om.* L. 35 παντοδαπῶς δὲ κακοί : κακοὶ δὲ παντοδαπῶς L. **1107^a** 12 ψέγεται : λέγεται L. 14 οὐδ' αἰ : καὶ L. 19 εἶναι : καὶ L. 23 τὸ μέσον : τὸ *om.* L. **1107^b** 4 ἔλλείπων : ἐπιλείπων L. 7 *post* οὐδ' *add.* οὔτοι L. 8 οὐδ' οἱ τοιοῦτοι *om.* L. 11 ἑαυταῖς : αὐτὰς *in ras.* L. 14 ἔλλειπει : ἐκλείπει L. 16 διαθέσεις : θέσεις L. *add.* δια *supra* θέσεις L.² 21 πῆ : ᾧ L. 25 τις : τί L. 26 αὐτὴ : αὐτήν L. 32 μὲν *om.* L. 34 καὶ ἔστιν ὅτε μὲν ἐπαινοῦμεν τὸν φιλότιμον ἔστι δ' ὅτε τὸν ἀφιλότιμον *om.* L. **1108^a** 2 ἐν *om.* L. 4 δὲ καὶ περὶ : δὲ ὁ περὶ L. 10 *post* ἀλλήλας *add.* καὶ κοινωνίαν L. 12 ἢ μὲν ἔστι : αἰ μὲν εἰσὶ L. 18 αὐτοὺς : αὐτὰ L. 26 δὲ τὸ λοιπὸν : τὸ λοιπὸν δὲ L. 28 εἰ : ὁ L. 29 εἰ : ὁ L. 32 καὶ *del.* L.³ 33 γὰρ *om.* L. **1108^b** 6 καὶ *om.* L. 8 διελόμενοι : διαλεγόμενοι L. 11 δὲ : δὴ L. 13 γὰρ *om.* L. 14 ἐναντία εἰσίν : ἀντίκεινται ἐναντία L. 19 τὸν *om.* *sed add. supra lineam* L. 25 δειλὸς θρασὺν ὁ δὲ θρασὺς δειλὸν : θρασὺς δειλὸν ὁ δὲ δειλὸς θρασὺν L. 35 πλεῖον : πλεῖστον L. **1109^a** 1 μᾶλλον ἐφ' ὧν μὲν : ἐφ' ὧν μὲν μᾶλλον L. 5 μίαν : μία L. 11 δοκεῖ εἶναι : εἶναι δοκεῖ L. 15 μᾶλλον *om.* L. 23 πάθεσι καὶ ταῖς πράξεσιν : πράξεσιν καὶ ταῖς πάθεσι L. 24 καὶ *om.* L. 25 *post* μέσον *add.* λαβεῖν L. 29 διόπερ : ὅπερ ἔστι L. 32 τούτου : ὡς τοῦ L. **1109^b** 1 μάλιστα : μᾶλλον L. 1 λέγομεν : ἐλέγομεν L. 10 παθεῖν καὶ ἡμᾶς : ἡμᾶς καὶ παθεῖν L. 15 πῶς : καὶ πῶς L. 16 ὀργιστέον : ὀριστέον L. 24 δῆλον : δηλοῖ L. 24 δὲ : δὴ L. 25 ὅτε—ὅτε : τοτὲ—τοτὲ L.

LIBER III (f. 12v). **1109^b** 31 ἐπαίνων καὶ : ἐπαίνων τε καὶ L. 31 ἐπὶ—ἐπὶ : ἐν—ἐν L. 32 δὲ καὶ : δὲ *om.* L. **1110^a** 4 πράττεται : γίνεται L. 5 προστάττοι : προστάττει L. 7 πράξαντος : πράξαντι L. 10 αὐτοῦ : ἑαυτοῦ L. 11 οἱ : οἱ γε L. 12 εὐοικασίᾳ δὲ μᾶλλον ἐκουσίως : ἐκουσίως δὲ μᾶλλον εὐοικασίᾳ L. 14 τὸ ἀκούσιον : τὸ *om.* L. 18 καὶ : ἢ L. 25 ὑπερτείνει : ὑπερβαίνει L. 27 ἀποθανετέον παθόντι : ἀποθανετέον παθόντα L. 31 ἐμμεῖναι : τὸ ἐμμεῖναι L. 31 ἐπὶ τὸ : τὸ *om.* L. **1110^b** 5 καὶ *om.* L. 12 καὶ καλὸν *om.* L. 13 δὴ : δὲ L. 20 δὲ *om.* L. **1111^a** 1 καὶ ἔλεος *om.* L. *add. supra lineam* L.² 8 δὲ : τε L. 19 τὴν *om.* L. 23 ἄν *om.* L. 25 δι' *om.* L. 28 καὶ : ἢ L. 30 ἀκουσία : τὸ ἀκούσιον L. 32 ἀκούσια : ἀκούσια καὶ L. **1111^b** 7 δὴ : δὲ L. 9 τᾶλλα : ἄλλα L. 12 ὀρθῶς λέγειν : λέγειν ὀρθῶς L. 22 ἠλίθιος εἶναι : εἶναι ἠλίθιος L. 26 δ' *om.* L. **1112^a** 7 ὡς *om.* L. 18 βουλευόνται : βούλονται L. βουλευόνται L.² **1112^b** 11 ἡμῖν : γὰρ ἡμῖν L. 28 τῶν *om.* L. **1113^a** 16 ἀγαθοῦ : τ' ἀγαθοῦ L. 16 εἶναι *om.* L. 19 ἔσται : καὶ ἔσται L. 20 τὸ βουλευτὸν : τὸ *om.* L. 21 φύσει : φύσει τι

¹⁹ This is an erroneous intrusion from the previous line.

L. 24 τὰγαθόν, ἐκάστω δὲ τὸ φαινόμενον; τῷ μὲν οὖν σπουδαίῳ τὸ κατ' ἀλήθειαν εἶναι *om.* L, *add. supra lineam* L². 29 σπουδαῖος γὰρ : γὰρ σπουδαῖος L. 34 οὐ L^{ac}, οὐ *in ras. et* καὶ *add. supra lineam* L^{pc}. **1113^b** 1 οὖν *om.* L. 6 καὶ *om.* L. 10 ὄν, καὶ εἰ τὸ μὴ πράττειν καλὸν ὄν ἐφ' ἡμῖν, καὶ τὸ πράττειν αἰσχροὺν ὄν ἐφ' ἡμῖν *om.* L, *add.* L². 15 μάκαρ : μακάριος L. 20 καὶ *om.* L, ἄρα *add. supra lineam* L². 29 ἄλλ' ὅτιοῦν : ὅτιοῦν ἄλλα L. **1114^a** 3 ἐστὶν ὥστε : ἐστὶν τις ὥστε L. 4 τοῦ *om.* L. 13 ἄδικος ἂν εἴη : ἂν εἴη ἄδικος L. 14 οὐδὲ : οὐ L. 18 βαλεῖν : λαβεῖν L. 21 ἔξεστι : ἔστι L. 24 ἀγυμνασίαν καὶ ἀμέλειαν : ἀμέλειαν καὶ ἀγυμνασίαν L. 30 αἱ ἐπιτιμώμεναι τῶν κακιῶν : τῶν κακιῶν αἱ ἐπιτιμώμεναι L. 31 ἂν : ἀεὶ L. **1114^b** 2 ἐαυτῷ : αὐτῷ L. 3 μὴ *om.* L. 12 ἂν εἴη : εἴη ἂν L. 16 μὴ φύσει ἐκάστω : ἐκάστω μὴ φύσει L. 18 τῷ : τὸ L. 19 ἢ : εἰ ἢ L. 21 εἰ μὴ ἐν *om.* L. 23 ἔξεων : πράξεων L. 26 ἡμῖν *om.* L. 27 τό τε γένος : τό τε ὡς ἐν L, τό τε γένος L². 27 εἰσιν *om.* L. 27 ὅτι *om.* L. 28 καὶ ὅτι : καὶ *om.* L. 28 πρακτικαὶ : πρακτικαὶ καὶ L. 30 προστάξῃ : προστάττει L. 31 τοῦ *om.* L. **1115^a** 1 καθ' ἕκαστα δὲ : τῶν δὲ καθ' ἕκαστα L. 7 καὶ πρότερον εἴρηται : φανερόν γεγένηται L. 8 ὡς *om.* L. 24 οὖν : γοῦν 28 οὐδὲ : οὐ L. **1115^b** οὕτως *om.* L. **1116^a** 3 δ' ἀνδρείος ἐναντίως : ἀνδρείος δὲ ἐναντίος L. 4 οὖν *om.* L. 12 ἢ : καὶ L. 23 πρῶτος : πρότερον L. 28 διὰ καλοῦ : διὰ *om.* L. **1116^b** 3 καὶ *om.* L. 4 τις *om.* L. 8 δὴ : δ' L. 10 *post* ἐμπειρίας *add.* καὶ φυλάξασθαι καὶ πατάξαι L. 32 ἢ : ἢ διὰ τὸ 36 ἀνδρεῖοι εἶεν : εἶεν ἀνδρεῖοι L. **1117^a** 1 δὲ *om.* L. 2 οὐ δὴ ἐστὶν ἀνδρεῖα τὰ δι' ἀληθόνος ἢ θυμοῦ ἐξελαυνόμενα πρὸς τὸν κίνδυνον *om. sed add. in marg.* L. 6 δὴ : δὲ L. 7 μαχόμενοι *om.* L. 12 προειρημένα : πρότερον εἰρημένα L. 13 κρείττους : κράτιστοι L. 19 ἀπὸ : καὶ ἀπὸ L. 20 καὶ *om.* L. **1117^b** 1 εἶναι τὸ : εἶναι καὶ τὸ L. 2 ἀφανίζεσθαι : ἀφανίζεται L. 2 κὰν : καὶ ἐν L. 11 λυπηθήσεται : λύπη ἔσται L. 14 καὶ *om.* L. 22 γε *om.* L. 26 λύπας : λύπας ἐστίν L. 27 ἢ *om.* L. 28 δὲ : δὲ καὶ L. 28 αἱ ψυχικαὶ καὶ αἱ σωματικαί : αἱ σωματικαὶ καὶ αἱ ψυχικαὶ L. 34 τυχόντων : τοιούτων L. 35 ἀδολέσχας : ἀδολέσχους L. **1118^a** 1 ἢ : καὶ L. 3 γὰρ : δὲ L. 12 καὶ : ἢ L. 19 ἀλλὰ *om.* L. 19 βρώσει : βρώσει δὲ L. 22 ὁμοίως δ' οὐδ' ἰδῶν ἢ εὐρῶν ἔλαφον ἢ ἄγριον αἶγα, ἀλλ' ὅτι βορὰν ἔξει *om.* L, *add. supra lineam* L². 23 δὴ : δὲ L. 31 ἐν ποτοῖς : ἐν *om.* L. 31 τοῖς *om.* L. 32 τις ὀψοφάγος : τις φιλόξενος καὶ εὐρύξιος ὁ ὀψοφάγος L. **1118^b** 6 γυμνασίοις : γυμνικοῖς L. 6 τῆς *om.* L. 7 τὸ *om.* L. 13 οὐ μὴν *om.* L. 13 καὶ *om.* L. 17 τυχόντα : τυγγάνοντα L. 17 ἕως ἂν ὑπερπλησθῇ : ἕως πλησθῇ L, ὑπερ *add. ante* πλησθῇ L². 25 ἐνίοις οἷς : ἐν οἷς L. 27 καὶ : ἢ L. 28 ἀκολασία : ἐκουσία L. 30 ἀκόλαστος : οὐδ' ἀλόλαστος L. 30 δὲ *om.* L. 33 καὶ τῷ ἀπέχεσθαι *om.* L. **1119^a** 5 περὶ : τὰ περὶ L. 10 ὁ τοιοῦτος ὀνόματος : ὀνόματος ὁ τοιοῦτος L. 14 οὐδ' : οὕτε L. 15 οὐδ' ὅτε : οὐθενὶ οὐ δ' ὅτε L. 15 οὐδ' ὄλωσ : οὐθ' ὄλωσ L. 15 οὐθέν : οὐθενός L. 16 πρὸς εὐεξίαν : πρὸς *om.* L. 17 ὀρέζεται : ὀρέγεται L. 17 ἠδέων : οὐδὲν L, οὐδὲν *in ras. et add.* ἠδέων *supra lineam* L². 21 ἐκουσίῳ : ἐκουσία L. 25 ῥᾶον : ῥάδιον L. 28 ἐκουσίον

L. 28 ἕκαστον : ἕκαστα L. **1119^b** 7 ἔσται : ἔστιν L. 9 καὶ *om.* L. 13 γὰρ : δὲ L. 13 τὸ πρόσταγμα : τὰ προστάγματα L. 15 δεῖ : δὴ L.

LIBER IV (f. 19r). **1119^b** 22 ἢ *om.* L. 26 πάντα ὅσων : πάντα *ν ὅσων L. **1120^a** 4 *post* χρεία *add.* τις L. 14 τὸ καλὰ : τὰ καλὰ L. 21 πάνυ : μᾶλλον L. 31 λήψεται δὲ : δὲ *om.* L. **1120^b** 4 ὅτε καὶ οὗ : ὅπου L. 7 *post* ἐλευθερίου *add.* οὐδὲ γὰρ ἔστιν ἐλευθερίου τὸ τὴν οἰκείαν χρείαν τῆς τοῦ δεομένου προτιμότεραν ἄγειν L. 7 λέγεται: φαίνεται L. 21 πράττοι: πράττη L. 28 ἐλευθέριος καὶ : καὶ *om.* L. 29 καὶ δαπανήσει *om.* L. *add.* L². 29 δεῖ ὁμοίως ἐν μικροῖς καὶ μεγάλοις καὶ ταῦτα ἡδέως: καὶ λήψεται δ' ὅθεν δεῖ καὶ ὅσα δεῖ *om.* L. *add. supra lineam* L². 34 *post* ἐναντία *add.* δὲ L. **1121^a** 4 καὶ *om.* L. 9 οὐδὲ ὡς δεῖ οὔτε λυπεῖται : λυπεῖται οὔτε ὡς δεῖ L. 12 οὖν *om.* L. 14 μὲν *ante* διδόναι L. 18 ἰδιώτας διδόντας : διδόντας ἰδιώτας L. 20 τε *om.* L. 20 καὶ *om.* L. 21 ἐπὶ : ὑπὸ L. 25 οὐ λήψεται : οὐ *om.* L. 28 τε *om.* L. 31 μὴ : οὐ L. 33 μὴ δύνασθαι *om.* L. 34 αὐτοὺς : αὐτοῖς L. **1121^b** 4 αὐτοῦ *om.* L. 10 οὖν *om.* L. 12 καὶ : καὶ εἰς L. 22 πάντες: πάντες δὲ L. 26 καὶ *om.* L. 28 δοῦναι : διδοῦναι²⁰ L. 30 ἀρέσκει : ἀρέσκειν L. ἀρέσκει (*v in ras.*) L³. **1122^a** 4 δὲ *om.* L. 4 ἄ : ἄ οὐ δεῖ 11 δὴ : δὲ L. 14 ἔστι κακὸν : κακὸν ἔστι L. **1122^b** 17 θεωρία : θωρία L^{ac}, θεωρία L^s. 21 ὅσα περὶ : ὅσα *om.* L^{ac}. 29 τὴν *om.* L^{ac}. 30 τὰ *om.* L. 30 διὰ *om.* L. 34 τοῖς *om.* L. **1123^a** 2 πᾶσα ἢ πόλις : ἢ πᾶσα πόλις L. 3 καὶ ἀντιδωρεάς *om.* L. 6 κατασκευάσασθαι : κατασκευάσαι L. 14 γὰρ ἢ λήκυθος ἢ καλλίστη : γὰρ ἢ καλλίστη ἢ λήκυθος ἢ καλλίστη L. 14 ἔχει μεγαλοπρέπειαν : μεγαλοπρέπειαν ἔχει L. 20 ὥσπερ : ὡς L. 26 ταῦτα : τὰ τοιαῦτα L. **1123^b** 3 αὐτὸ : αὐτὸν L. 5 τούτων ἀξίων ἑαυτὸν : τούτων αὐτὸν ἀξίων L. 13 δὴ *om.* L. 17 μάλιστα ἄν : ἄν μάλιστα L. 26 γε *om.* L. 35 τῆς ἀρετῆς γὰρ : τῆς γὰρ ἀρετῆς L. **1124^a** 5 ὁ μεγαλόψυχός : ἢ μεγαλοψυχία L. 15 γίνηται : γένηται L. 16 οὐδὲ : οὐ L. 17 ὁ *om.* L. 27 ἑαυτοὺς : αὐτοὺς L. **1124^b** 12 εὖ πεπονθώς : εὖ τε πεπονθώς L. 19 καὶ : ἐν L. 21 ἐν : ἐπ' L. 23 ἢ : καὶ L. 24 μελλητην : μελητην L. 25 καὶ *om.* L. 25 μὲν : δὲ L. 29 παρρησιαστής γὰρ διὰ τὸ καταφρονεῖν. διὸ καὶ ἀληθευτικός : καταφρονητικοῦ γὰρ. διὸ παρρησιαστικός καὶ ἀληθευτικός L. **1125^a** 1 πρὸς *om.* L. 14 βαρεῖα: βαρῖα L. 23 ἠλίθιοί γε οἱ τοιοῦτοι δοκοῦσιν εἶναι : ἠλίθιοί γε δοκοῦσι εἶναι οἱ τοιοῦτοι L. 28 ἄξιοι : ἀνάξιοι L. 34 χεῖρόν : χείρων L. 35 μεγάλην, ὥσπερ εἴρηται : ὥσπερ εἴρηται μεγάλην L. **1125^b** 4 ἄμφω γὰρ αὐται : αὐται γὰρ ἄμφω L. 5 καὶ τὰ μικρὰ : τὰ *om.* L. 15 ἀεὶ φέρομεν : φέρομεν ἀεὶ L. 16 ἢ οἱ : ἢ ὡς οἱ L. 20 δ' ὅτε : δὴ ὅτε L. 20 γοῦν : δὲ L. 20 ἢ ἕξις αὕτη : ἢ ἕξις ἢ ὡς δεῖ αὕτη L. 32 δὲ καὶ ὡς: καὶ *om.* L. 33 δὴ : δὲ L. **1126^a** 2 ἐπὶ : περὶ L. 3 ἀοργησία : ἀνοργησία L. 12 ἀπόλλυσι : ἀπόλλυται L. 13 οὖν *om.* L. 16 ἀναταποδιδόασιν : ἀποδιδόασιν L. 20 ὀργίζονται : ὀργίλοι L. ὀργίζονται *supra lineam* L^{27p}. 21 ἀνταποδιδῶ : ἀποδιδῶ L. **1126^b** 5 μὲν

²⁰ Around the letters δι a scribe has placed five dots.

om. L. 9 οὖν : δὲ L. 12 πάντα : πάντα τὰ L. 15 τοῦ : τῷ L. 18 ἀποδέξεται : ἀποδέξαιτο L. 26 ἀσυνήθεις : ἀήθεις L. 26 αὐτὸ : αὐτῷ L. 28 οὖν *om.* L. 33 δ' *om.* L, *add. supra lineam* L² (*in ras.* L³). 34 μὴ *om.* L, *add. supra lineam* L³. **1127^a** 2 καὶ : οὐ L. 8 ἄλλο τι : τι ἄλλο L. 8 ὠφέλεια τις : τις ὠφέλεια L. 9 γίγνηται : γένηται L. 10 δύσκολος καὶ δύσερις : δύσερις καὶ δύσκολος L. 14 δὲ καὶ : καὶ *om.* L. 19 τε *om.* L. 21 προσποιητικός : ποιητικός L. 26 ἕκαστα : ἕκαστον L. 30 καὶ *om.* L. **1127^b** 11 κακός : καλός L, κακός (*λ in ras.*) L³. 13 ἦ : καὶ L. 19 καὶ ἄ : ἄ καὶ L. 20 μάντιν σοφὸν ἢ ἱατρὸν : μάντιν ἢ ἱατρὸν σοφὸν L. 21 τὰ τοιαῦτα : ταῦτα L. 26 δὲ καὶ τὰ : καὶ *om.* L. 26 καὶ τὰ φανερά : τὰ *om.* L. 27 βαυκοπανοῦργοι : κακοπανοῦργοι L^{ac}, βαυκοπανοῦργοι (*κα in ras.*) L^{pc}, μικροπανοῦργοι *supra lineam* L². 31 *ante* ἀντικεισθαι *add.* καὶ L. **1128^a** 1 δεῖ : δὴ L. 2 τοιούτων *om.* L. 3 ὡς καὶ περὶ : καὶ *om.* L. 6 γέλωτα : γέλωτας L. 11 δοκοῦσι κινήσεις : κινήσεις δοκοῦσι L. 15 προσαγορεύονται : λέγονται L. 17 δ' ἔξει οἰκεῖον καὶ ἡ ἐπιδεξιότης ἐστὶν τοῦ δ' ἐπιδεξίου ἐστὶ τοιαῦτα λέγειν : δ' ἔξει καὶ ἐπιτηδειότης οἰκεῖον [. . *manuscript damaged* . .] τοῦ δ' ἐπιτηδείου ἐστὶ τοιαῦτα λέγειν L, *sed supra lineam* L^{2rp} *habet* ἐπιδεξιότης (*supra* ἐπιτηδειότης) *et* ἐπιδεξίου (*supra* ἐπιτηδείου). 19 τῷ τοιούτῳ λέγειν : λέγειν τῷ τοιούτῳ L. 21 τῆς *om.* L. 21 αὐ *om.* L. 27 ἄλλο γὰρ ἄλλῳ : ἄλλῳ γὰρ ἄλλο L. 28 ἀκούσεται : ἀκούσεται ἦδη L. **1128^b** 4 ἀναγκαῖον : ἀναγκαῖα L. 16 γοῦν : οὖν L. 17 δὲ : τε L. 21 πράττειν : πράττην L. 27 τοιούτων : αἰσχυρῶν L. 30 πράξει : πράξει L.

LIBER V (f. 33v). **1129^a** 3 ἀδικίας : ἀρετῆς L², ἀδικίας L^s. 13 μὲν *om.* L. **1129^b** 1 καὶ *om.* L. 3 ἀπλῶς ἀεὶ : ἀεὶ ἀπλῶς L. 5 αὐτοῖς : αὐτοῖς L. 11 *post* κοινόν *add.* καὶ παράνομος. τοῦτο γάρ, ἡ παρανομία ἦτοι ἡ ἀνισότης, περιέχει πᾶσαν ἀδικίαν καὶ κοινόν ἐστὶ πάσης ἀδικίας L. 11 ἐπεὶ δ' ὁ παράνομος ἄδικος ἦν ὁ δὲ νόμιμος δίκαιος *om.* L. 16 κατ' ἄλλον : κατ' *om.* L. 23 κακηγορεῖν : κατηγορεῖν L. 34 τῇ ἀρετῇ δύνανται : δύνανται τῇ ἀρετῇ L. **1130^a** 1 δοκεῖ ἔχειν : δοκεῖ οὔσιν ἔχειν (οὔσιν L³)²¹ *sic* L. 2 ἄνδρα : τὸν ἄνδρα L. 7 ἀλλὰ : ἀλλ' ὁ L. 11 ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη : ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀρετὴ L. 13 ἦ : ἡ L. 17 δ' οὐδέν : δ' οὐ L. 18 εἰπὼν *om.* L. 19 *post* χαλεπότητα *add.* εἰπὼν L. 19 χρήμασι δι' ἀνελευθερίαν : δι' ἀνελευθερίαν χρήμασι L. 22 γε ἄλλη τις : τις ἄλλη L. 23 τῆς ὅλης : τι τῆς ὅλης L. 24 ἔτι : ἔτι δὲ L. 25 προσλαμβάνων : προσλαμβάνει L. 26 ἀκόλαστος : ἀκόλαστος μὲν L. 26 εἶναι μᾶλλον : μᾶλλον εἶναι L. 29 ἀεὶ : ἀεὶ δὲ L. 32 ὅτι : ὡς L. 33 συνώνυμος : νώνυμος L. **1130^b** 4 τοῦ *om.* L. 6 ἐστὶ *om.* L. 7 καὶ *om.* L. 7 ὅποια : ποία L. 10 εἰρημένη ἀδικία ἐστίν : ἀδικία ἐστὶν εἰρημένη L. 11 ταῦτόν : ταῦτό L. 16 καὶ *om.* L. 17 περὶ *om.* L. 23 πραττόμενά : προσταττόμενα L. **1131^a** 7 δουλαπατία *om.* L. 10 καὶ : καὶ τὸ L. 14 τι ἂν εἶη : ἂν τι εἶη L. 16 καὶ πρὸς τι καὶ τισὶν : καὶ τισὶν καὶ πρὸς τι L. 17 πλεῖον : πλέον L. 22 μὴ ἴσοι : ἄνισοι L.

²¹ The scribe first wrote δοκοῦσιν, then corrected it to δοκεῖ.

23 μάχαι : μάχαι τε L. 24 ἔχωσι : ἔχωσι τι L. 31 ἀριθμοῦ : ἀριθμητοῦ L. 31 ἢ γὰρ : ἢ τε γὰρ L. **1131^b** 2 καὶ *om.* L. 3 τεθῆ δίς : δίς τεθῆ 5 διήρηνται : διήρηνται 8 οὕτως: οὕτω 11 τὸ γὰρ : τὸ μὲν γὰρ 16 ὄρος : ὁ ὄρος 16 τοῦτο τὸ : *om.* τὸ L. 18 πλέον : πλεῖον L. 19 ἀνάπαλιν : τὸ ἀνάπαλιν L. 32 τούτῳ : τούτῳ τὸ L. **1132^a** 6 εἰ : εἰ ὁ μὲν L. 6 βέβλαπται : βλάπτεται L. 11 εἶη : δοκῆ L. 14 ἐλάττονος : τοῦ ἐλάττονος L. 19 τὸ *om.* L. 29 τῆς : τοῦ L. 31 εἶποι : εἶπη L. 34 θάτερον : τὸ ἕτερον L. 34 μὴ *om.* L. **1132^b** 4 ᾧ μὲν γὰρ τὸ μέσον ὑπερέχει, τοῦτο προσθεῖναι δεῖ τῷ ἔλλατον ἔχοντι *om.* L, *add. supra lineam* L². 7 ὧν : ᾧ L. 8 ἢ *om.* L. 9 καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν τοῦτο : τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν L. 10 ἄν *om.* L, *add. supra lineam* L². 11 τὸ *om.* L, *add. supra lineam* L². 13 ἀλλαγῆς : συναλλαγῆς L. 13 ἑαυτοῦ : αὐτῷ L, ἑαυτοῦ *corr.* L². 16 ἔδωκεν : δ' ἔδωκεν L. 21 εἶναι ἀπλῶς : ἀπλῶς εἶναι L. 23 ἄλλω *om.* L, *add.* L². 24 διανεμητικὸν : νεμητικὸν L. 27 κε : γε L. 28 πολλαχοῦ : πολλάκις L. 29 ἄρχοντα : ἀρχὴν ἔχοντα L. **1133^a** 9 ἔργου : ἔργον L. 10 τὸ αὐτοῦ : τοῦ αὐτοῦ L. 10 τὴν *om.* L. 11 ἴσον : ἴσον δίκαιον L. 11 γένηται : γενήσεται L. 20 ὃ : ᾧ L. 24 γὰρ : δὲ L. 25 ἴσα εἶη : εἶη ἴσα L. 26 πρότερον : καὶ πρότερον L. 31 μεταβαλεῖν : μεταβάλλειν L. **1133^b** 7 ὅταν : ὁπότεν L. 8 ἄτερος : θάτερος L. 8 ἀλλάττονται : ἀλάττονται L. 9 σίτου : σίτον L. 9 ἐξαγωγῆς : ἐξαγωγήν L. 10 ἄρα τοῦτο : τοῦτο ἄρα L. 12 φέροντι : φανερόντι L. 15 αἰεῖ ἔσται : ἔσται αἰεῖ L. 17 ἦν : εἶη L. 18 ἰσότης : ἰσότητος *sic* L, *corr.* ἰσότητης L³. 19 γενέσθαι : γίνεσθαι L. 20 ἐνδέχεται : δέχεσθαι L. 20 τι δεῖ : δεῖ τι L. 23 οἰκία A : οἰκία ἐφ' ἧς A L. 29 τί τὸ : τί *om.* L. 33 ταῖς πρότερον ἀρεταῖς : ταῖς ἀρεταῖς ταῖς πρότεραις L. 33 μέσου : μέσον L. **1134^a** 8 βλαβεροῦ : τοῦ βλαβεροῦ L. 10 αὐτοῦ : ἑαυτοῦ L. 10 ὑπερβολῆς μὲν τοῦ ἀπλῶς : ἀπλῶς ὑπερβολῆς μὲν τοῦ L. 17 μήπω : μηδέπω L. **1134^b** 7 τις *om.* L. 7 τὰ τοιαῦτα : ταῦτα L. 29 μέντοι : μέντοι γε L. 30 φύσει : φυσικὸν L. 34 τινος : πάντας L. **1135^a** 8 δὲ τὸ : δὲ καὶ τὸ L. 10 τὸ *om.* L. 11 πρὶν δὲπραχθῆναι, οὐπω, ἀλλ' ἄδικον *om.* L. 16 εἰρημένων : προειρημένων L. 18 ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός *om.* L. 19 εἶναι ἢ ἀδίκους: ἢ ἀδίκους εἶναι L. 21 καὶ *om.* L. 24 αὐτῷ : ἑαυτῷ L. 25 ἔνεκα *om.* L. 26 μὴ : μήτε L. 27 τύπτοι : τύπτει L. 28 ἐκόν : ἐκόν δὲ L. 28 αὐτῷ : ἑαυτῷ L. 30 δὲ : δ' ὁ L. 31 ἐπὶ τοῦ : περὶ τῶν L. **1135^b** 5 ὃν *om.* L. 9 προελόμενοι : ἐλόμενοι L, *add. προ-* L². 12 ὅταν : ὅτε L. 13 πράξει : ταῦτα πράξει L. 16 ὅταν : ὅτε L. 19 αἰτίας : κακιᾶς L. 22 ταῦτα : διὰ ταῦτα L. **1136^a** 11 καὶ : καὶ τοῦ L. 13 κατέκτα : κατέκτανε L, *-ve in ras.* L³. 16 ἅπαν : πᾶν L. 17 ὥσπερ καὶ τὸ ἀδικεῖν πᾶν ἐκούσιον *in ras.* L. 22 πᾶν : ἅπαν L. 30 ἀδικοῦντος : ἀδικοῦντος τινος L. 32 ᾧ : ὃ L. 34 ἐνδέχοιτο : ἐνδέχοιτ' ἄν L. **1136^b** 1 αὐτὸν ἀδικεῖν : ἀδικεῖν αὐτὸν L. 4 τὸ *om.* L. 8 εἶναι σπουδαῖον : σπουδαῖον εἶναι L. 8 τε : δὲ L. 12 ἐπ' αὐτῷ : ἐπ' ἑαυτῷ L. 19 τις πλέον : τις τὸ πλέον L. 20 αὐτὸν : αὐτὰ L. 23 γὰρ παρὰ τὴν αὐτοῦ πάσχει : γὰρ πάσχει παρὰ τὴν αὐτοῦ L. 29 πολλαχῶς τὸ ποιεῖν λέγεται : πολλαχῶς λέγεται τὸ ποιεῖν L. 34 νομικὸν : νόμιμον L. **1137^a** 5 οἶονται

εἶναι : εἶναι οἶονται L. 6 τὸ : τοῦτο L. 12 ἀλλὰ : ἢ ἀλλὰ L. 13 νεμόμενα : διανεμόμενα L. 22 τὰ ταῦτα : τὸ *om.* L. 27 ἐν τούτοις καὶ ἔλλειψιν : ἔλλειψιν ἐν τούτοις γὰρ L. 29 πάντα βλάπτει : βλάπτει πάντα L. **1137^b** 8 ἔστι *om.* L. 10 ταῦτὸν : τὸ αὐτὸ L. 11 τὸ ἐπιεικές : τὸ *om.* L. 12 τὸ *om.* L. 15 ὀρθῶς : εἰπεῖν ὀρθῶς L. 19 ἐστίν · εὐθὺς : ἐστίν *om.* L. 19 τοιαύτη : τοιαύτη ἐστίν L. 22 κἄν : ἂν L. 34 ὁ ἐπιεικῆς τίς ἐστίν : τίς ἐστίν ὁ ἐπιεικῆς L. **1138^a** 5 τὰ κατὰ : τὰ *om.* L. 6 κελεύει ἀποκτιννύναι ἑαυτὸν : κελεύει ἑαυτὸν ἀποκτιννύναι L. 10 λόγον : νόμον L. 27 κατὰ τὸν διορισμὸν : κατὰ τὸν τὸν ὀρισμὸν *sic* L. 28 καὶ ὅτι ἄμφω : ὅτι καὶ ἄμφω L. 28 μὲν : εἶεν L. 30 ἐστὶ *om.* L. 34 τὸ δ' ἀδικεῖσθαι ἄνευ κακίας καὶ ἀδικίας *om. sed add. in marg.* L. **1138^b** 1 εἶναι *om.* L. 5 καὶ : ἢ L. 13 τῶν *om.* L. 21 ἐν *om.* L. 21 καὶ *om.* L. *add.* L². 23 καὶ : τε καὶ L. 24 τῆς *om.* L. *add.* L². 30 ἂν *om.* L. 31 εἴπειεν : εἴποιεν L. 33 τοῦτ' εἰρημένον : τοῦτο τὸ εἰρημένον L. 34 τ' *om.* L. **1139^a** 4 εἶναι μέρη τῆς ψυχῆς : μέρη τῆς ψυχῆς εἶναι L. 10 πρὸς ἐκάτερον πεφυκός : πεφυκός πρὸς ἐκάτερον L. 23 δεῖ διὰ ταῦτα τόν : διὰ μὲν ταῦτα δεῖ L. 28 ἐστὶ *om.* L. *add.* L². 30 ἢ *om.* L. 35 δ' αὐτῆ : δὲ αὐτῆ L. **1139^b** 11 ἀγέννητα : ἀγέννητα L. 13 ἀληθεύσει : ἀληθεύει L. 14 ἄνωθεν : ἄλλωθεν L. 19 ὁμοιότησιν : ὁμοιότησι L. 24 ἀγέννητα : ἀγέννητα L. 26 δὲ : δὴ L. 27 λέγομεν : ἐλέγομεν L. 29 καὶ *om.* L. 31 ἄρα ἐπιστήμη : ἐπιστήμη ἄρα L. 36 τὸν τρόπον τοῦτον : τοῦτον τὸν τρόπον L. **1140^a** 1 ἔστι : ἔστιν L. 5 περιέχονται : περιέχεται L. 8 οὐ : οὐ οὐ L. οὐ ἕθ L³. 9 ταῦτὸν : τὸ αὐτὸ L. 12 γένηται : γίνηται L. 14 ἢ *om.* L. 18 τύχη καὶ ἡ τέχνη : τέχνη καὶ ἡ τύχη L. 27 ποῖα *om.* L. *add.* L². 27 ἢ : ἢ πρὸς L. 28 πρὸς : περὶ L. 28 ζῆν : ζῆν ὅλον L. **1140^b** 10 οἰκονομικοῦς : οἰκουμενικοῦς L. 10 τοῦς *om.* L. 12 σώζουσιν τὴν φρόνησιν : τὴν φρόνησιν σώζουσιν L. 13 ἅπασαν : πᾶσαν L. 18 φαίνεται : φανέται L. 26 τῶν : τὸν L. 29 τῆς μὲν : μὲν τῆς L. 32 ἀποδεικτῶν : ἀποδεικτικῶν L. 33 ἢ *om.* L. **1141^a** 4 μὴ ἐνδεχόμενα ἢ καὶ ἐνδεχόμενα : ἐνδεχόμενα ἢ καὶ μὴ ἐνδεχόμενα L. 7 σοφίαν : σοφίαν δὲ L. 9 ταῖς τέχναις τοῖς ἀκριβεστάτοις : τοῖς ἀκριβεστάτοις ταῖς τέχναις L. 12 τέχνης ἐστίν : ἐστὶν τέχνης L. 13 τι σοφούς : τι ἢ σοφούς L. 16 ὅτι ἢ : ἢ *om.* L. 17 δεῖ ἄρα τὸν σοφὸν μὴ μόνον τὰ ἐκ τῶν ἀρχῶν εἶδέναι : δεῖ ἄρα ἐκ τῶν ἀρχῶν μὴ μόνον, εἶδέναι τὸν σοφὸν L. 19 ὥσπερ : καὶ ὥσπερ L. 20 τὴν πολιτικὴν : τὴν ἐπιστήμην πολιτικὴν L. 23 εὐθὺ : τὸ εὐθὺ L. 24 ταῦτὸν ἀεὶ : τὸ αὐτὸν L. 24 σοφὸν ταῦτὸν πάντες ἂν εἴποιεν, φρόνιμον δὲ ἕτερον· τὸ γὰρ περὶ αὐτὸ ἕκαστα *om. sed add. supra lineam* L. 28 δὲ καὶ : δεῖ *sic (scil. δ' εἶη)* L. 29 ἂν εἶη : ἐστίν L. **1141^b** 1 ὁ κόσμος συνέστηκεν : συνέστηκεν ὁ κόσμος L. 3 καὶ ἐπιστήμη : καὶ *om.* L. 9 ἀνθρώπινα : ἀνθρώπικα L. 19 ἀγνοοῖ : ἀγνοεῖ L. 24 ταῦτὸν : τὸ αὐτὸ L. 30 καὶ : καὶ ἢ L. **1142^a** 1 τὰ *om.* L. *add.* L². 2 πολυπράγμονες : φιλοπράγμονες L. 4 ἠριθμημένῳ : ἠριθμημένον L. -νῳ L^{27p} 6 *post* πλέον *add.* οὐκ ᾤετο φρονίμους L. 9 αὐτοῦ εἶ ἄνευ : αὐτοῖς ἄνευ L. 10 τὰ : τὸ L. 11 εἰρημένου : λεγομένου L. 14 ὅτι τῶν : ὅτι καὶ τῶν L. 17 διὰ τί δὴ : τί

δήποτε L. 19 αἰ *om.* L. 28 οἶα : οἶα ἦ L. **1142^b** 11 ὄρισται : διώρισται L. 20 εἰληφώς : ὑπειληφώς L. 21 εἶναι *om.* L. 26 ἔστι *om.* L. 31 βεβουλεῦσθαι : βουλεύεσθαι L. **1143^a** 1 οὐθ' ὅλως : οὔτε ὅλως L. 4 μεγέθους : μεγέθη L. 5 ὅτουοῦν : ὅτ*** L. 8 τί γὰρ : τί δεῖ γὰρ L. 9 σύνεσις : ζύνεσις L. 10 σύνεσις : ζύνεσις L. 10 εὐσυνεσία : εὐζυνεσία L. 10 καὶ : καὶ γὰρ οἱ L. 16 ταῦτόν : ταῦτό L. 33 ἀπαντῶν : πάντα L. 33 καὶ γὰρ τὸν φρόνιμον δεῖ γινώσκειν αὐτά, καὶ ἢ σύνεσις καὶ ἢ γνώμη περὶ τὰ πρακτά *om.* L. **1143^b** 14 ὀρθῶς : τὰς ἀρχάς L. 26 μὴ L, *in ras.* L³. **1144^a** 28 δεινότης : δύναμις L. 36 ἀδύνατον *om.* L. **1144^b** 7 ἀγαθὸν : ἀγαθὸν εἶναι L. 15 καὶ *om.* L. 17 τινές *om.* L. 30 οὔν : τοῖνον L.

Liber VI (f. 50v). **1138^b** 21 ἐν *om.* L. 21 καὶ *om.* L, *add.* L². 23 καὶ : τε καὶ L. 24 τῆς *om.* L, *add.* L². 30 ἄν *om.* L. 31 εἵπειεν : εἵποιεν L. 33 τοῦτ' εἰρημένον : τοῦτο τὸ εἰρημένον L. 34 τ' *om.* L. **1139^a** 4 εἶναι μέρη τῆς ψυχῆς : μέρη τῆς ψυχῆς εἶναι L. 10 πρὸς ἐκάτερον πεφυκός : πεφυκός πρὸς ἐκάτερον L. 23 δεῖ διὰ ταῦτα τόν : διὰ μὲν ταῦτα δεῖ L. 28 ἐστι *om.* L, *add.* L². 30 ἢ *om.* L. 35 δ' αὐτῆ : δὲ αὐτῆ L. **1139^b** 11 ἀγέννητα : ἀγέννητα L. 13 ἀληθεύσει : ἀληθεύει L. 14 ἄνωθεν : ἄλλωθεν L. 19 ὁμοιότησιν : ὁμοιότησι L. 24 ἀγέννητα : ἀγέννητα L. 26 δὲ : δὴ L. 27 λέγομεν : ἐλέγομεν L. 29 καὶ *om.* L. 31 ἄρα ἐπιστήμη : ἐπιστήμη ἄρα L. 36 τὸν τρόπον τοῦτον : τοῦτον τὸν τρόπον L. **1140^a** 1 ἔστι : ἔστιν L. 5 περιέχονται : περιέχεται L. 8 οὐ : οὐ οὐ L, οὐ ~~ὅ~~ L³. 9 ταῦτόν : τὸ αὐτὸ L. 12 γένηταί : γίνηταί L. 14 ἢ *om.* L. 18 τύχη καὶ ἢ τέχνη : τέχνη καὶ ἢ τύχη L. 27 ποῖα *om.* L, *add.* L². 27 ἦ : ἦ πρὸς L. 28 πρὸς : περὶ L. 28 ζῆν : ζῆν ὅλον L. **1140^b** 10 οἰκονομικοὺς : οἰκουμενικοὺς L. 10 τοὺς *om.* L. 12 σώζουσιν τὴν φρόνησιν : τὴν φρόνησιν σώζουσιν L. 13 ἄπασαν : πᾶσαν L. 18 φαίνεται : φανεῖται L. 26 τῶν : τὸν L. 29 τῆς μὲν : μὲν τῆς L. 32 ἀποδεικτῶν : ἀποδεικτικῶν L. 33 ἢ *om.* L. **1141^a** 4 μὴ ἐνδεχόμενα ἢ καὶ ἐνδεχόμενα : ἐνδεχόμενα ἢ καὶ μὴ ἐνδεχόμενα L. 7 σοφίαν : σοφίαν δὲ L. 9 ταῖς τέχναις τοῖς ἀκριβεστάτοις : τοῖς ἀκριβεστάτοις ταῖς τέχναις L. 12 τέχνης ἐστίν : ἐστὶν τέχνης L. 13 τι σοφούς : τι ἢ σοφούς L. 16 ὅτι ἢ : ἢ *om.* L. 17 δεῖ ἄρα τὸν σοφὸν μὴ μόνον τὰ ἐκ τῶν ἀρχῶν εἰδέναι : δεῖ ἄρα ἐκ τῶν ἀρχῶν μὴ μόνον, εἰδέναι τὸν σοφὸν L. 19 ὡσπερ : καὶ ὡσπερ L. 20 τὴν πολιτικὴν : τὴν ἐπιστήμην πολιτικὴν L. 23 εὐθὺ : τὸ εὐθὺ L. 24 ταῦτόν ἀεὶ : τὸ αὐτόν L. 24 σοφὸν ταῦτόν πάντες ἂν εἵποιεν, φρόνιμον δὲ ἕτερον· τὸ γὰρ περὶ αὐτὸ ἕκαστα *om.* L, *add. supra lineam* L². 28 δὲ καὶ : δεῖ *sic (scil. δ' εἶη)* L. 29 ἂν εἶη : ἐστίν L. **1141^b** 1 ὁ κόσμος συνέστηκεν : συνέστηκεν ὁ κόσμος L. 3 καὶ ἐπιστήμη : καὶ *om.* L. 9 ἀνθρώπινα : ἀνθρώπικα L. 19 ἀγνοοῖ : ἀγνοεῖ L. 24 ταῦτόν : τὸ αὐτὸ L. 30 καὶ : καὶ ἢ L. **1142^a** 1 τὰ *om.* L, *add.* L². 2 πολυπράγμονες : φιλοπράγμονες L. 4 ἠριθμημένῳ : ἠριθμημένον L, -νῳ L^{2p}. 6 *post* πλέον *add.* οὐκ ᾤετο φρονίμους L. 9 αὐτοῦ εὖ ἄνευ : αὐτοῖς ἄνευ L. 10 τὰ : τὸ L. 11 εἰρημένου : λεγομένου L. 14 ὅτι τῶν : ὅτι καὶ τῶν L. 17 διὰ τί δὴ : τί δήποτε L. 19 αἰ *om.*

L. 28 οἶα : οἶα ἤ L. **1142^b** 11 ὄρισται : διώρισται L. 20 εἰληφώς : ὑπειληφώς L. 21 εἶναι *om.* L. 26 ἔστι *om.* L. 31 βεβουλεῦσθαι : βουλεύεσθαι L. **1143^a** 1 οὔθ' ὄλως : οὔτε ὄλως L. 4 μεγέθους : μεγέθη L. 5 ὅτουοῦν : ὅτ**** L. 8 τί γάρ : τί δεῖ γάρ L. 9 σύνεσις : ζύνεσις L. 10 σύνεσις : ζύνεσις L. 10 εὐσυνεσία : εὐζυνεσία L. 10 καὶ : καὶ γάρ οἱ L. 16 ταυτόν : ταυτό L. 33 ἀπαντῶν : πάντα L. 33 καὶ γάρ τὸν φρόνιμον δεῖ γινώσκειν αὐτά, καὶ ἡ σύνεσις καὶ ἡ γνώμη περὶ τὰ πρακτά *om.* L. **1143^b** 14 ὀρθῶς : τὰς ἀρχάς L. 26 μὴ L, *in ras.* L.³ **1144^a** 28 δεινότης : δύναμις L. 36 ἀδύνατον *om.* L. **1144^b** 7 ἀγαθὸν : ἀγαθὸν εἶναι L. 15 καὶ *om.* L. 17 τινές *om.* L. 30 οὖν : τοῖνυν L.

LIBER VII (f. 59r). **1145^a** 15 δὲ *om.* L. 24 δῆλον ὅτι : δηλονότι L. **1145^b** 6 τε *om.* L. 8 δὴ ἢ τε : δ' ἢ L. 11 καὶ ἐκστατικὸς : καὶ *om. sed add.* L.^s 17 οἱ : ὅτε L. **1146^a** 2 αὐταῖς : ταύταις L. 3 δὲ : γάρ L. 6 δ' οὐδ' ἄν : δ' ἄν οὐδ' L. 8 τῶν γὰρ ἐσχάτων : τῶν ἐσχάτων γάρ L. 14 οὐ πᾶσα : πᾶσα οὐ L. 28 ὧν ὑπολαμβάνει διὰ τὴν ἀκρασίαν : διὰ τὴν ἀκρασίαν ὧν ὑπολαμβάνει L. 30 κακὰ : καὶ κακὰ L. **1146^b** 14 ἀρχή : ἡ ἀρχή L. 15 ὁ *om.* L. 17 ἢ οὐ ἀλλὰ τῷ ὧς *om.* L. 18 ἐξ : τῷ ἐξ L. 18 πάντ' : ἅπαντ' L. 19 πάντ' : ἅπαντ' L. 22 ὡδὶ : ὡδε L. 34 *post* δὲ *add.* καὶ τὸ θεωροῦντα L. 34 τοῦ ἔχοντα καὶ θεωροῦντα *om.* L. **1147^a** 29 δὲ : γάρ L, δὲ L.^s 34 μὲν : μὲν οὖν L. **1147^b** 4 τῶν *om.* L. 23 οἱ *om.* L. **1148^a** 6 τε *om.* L. 12 μαλακοὶ : μαλακοὶ L, μαλακοὶ *in ras. et scrips. supra lineam* ἀκολαστοὶ L.² 13 ταυτόν : ταυτό L. 24 τούτων : τούτοις L. 26 δὲ : δὲ L, δὴ L.² 29 κρατοῦνται : ἀκρατοῦνται L, ἄκρατοῦνται L.² 30 τιμὴν : τιμὴν καὶ L. 31 ἢ : καὶ ἢ L. **1148^b** 10 δῆλον ὅτι : δηλονότι L. 12 τῆ ἀκολασία : τῆ *om.* L. 25 καὶ : καὶ διὰ L. 27 οἶον τριχῶν : οἶον αἱ τῶν τριχῶν L. 28 τρώξεις : τρώσεις L. 30 ὑβρίζομενοις : ἐθιζόμενοις L, ὑβρίζομενοις L.^{2yr} 32 εἵπειεν : εἵποιεν L. **1149^a** 5 καὶ : κακία καὶ L. 34 δὴ *om.* L. **1149^b** 16 δολοπλόκου : *add.* σιμωνίδ L.^s (*fragmentum* δολοπλόκου γὰρ κυπρογενοῦς *attribuit Simonidi* L). 28 ἀνθρωπικαί : ἀνθρώπιναί L. **1150^a** 15 ἡ *om.* L. 15 ἕξις : αἱ ἕξεις L. 23 ὁ ἀντικείμενος : ὁ *om.* L. 29 καὶ εἰ μὴ : ἢ μὴ L, *sed* καὶ εἰ μὴ *add. supra lineam* L.² 29 τύπτοι ἢ εἰ ὀργιζόμενος *om.* L, *add. supra lineam* L.² **1150^b** 17 εἵπερ : εἵπερ οὖν L. 30 ἐμμένει γὰρ τῆ προαιρέσει· ὁ δ' ἀκρατῆς μεταμελητικὸς πᾶς *om.* L. 31 καὶ *om.* L. **1151^a** 6 οὐκ ἔστι *om.* L. 7 προαίρεσιν : τὴν προαίρεσιν L. 7 οὐ μὴν *om.* L, *add.* L.² 9 *post* Μιλήσιοι *add.* γάρ L. 11 δ' *om.* L. 14 ὁ δ' οὐ : οὗτος δὲ οὐ L. 24 βελτίων : βελτίων ὧν L. 29 ὅποιφοῦν : ὀπφοῦν L, οἱ *add.* L.^s **1151^b** 4 καὶ : οἱ L. 5 δόξη : δόξη εἰσιν L. 6 τι : τοι L. 7 ὥσπερ : οἶον L. 15 ἐὰν : ἄν L. 21 οὗτ' *om.* L. 22 οὔτε—οὔτ' : εἵτε—εἵτε L. 24 καὶ *om.* L. 24 ἢ : ὁ L. 31 φανεράν : διαφορὰν L, *corr. in* φανεράν L.² **1152^a** 4 ἕτερον : ἕτεροι L. 11 μὲν *om.* L. 11 δεινότητα : δινότητα *sic* L. 23 ἐβούλεθ' : ἐβούλετο L. 23 μέλει : μέλλει L. 34 τί *om.* L. 35 τί *om.* L. **1152^b** 9 οὔτε : οὔτ' *sic* L, ε *add. supra lineam* L.² 9 ταυτόν : τὸ αὐτὸ L. 19 παιδία : τὰ παιδία L. 21 ἔτι : ὅτι L. 28 αἱ ἕξεις : αἱ *om.* L. 28 *post* γένεσεις *add.* ἀκολουθήσουσι L. 34 αἱ : καὶ αἱ L. 34 καθιστᾶσαι :

καθιστῶσαι L. 34 δ' ἢ : δὴ L. **1153^a** 2 χαίρουσιν ἡδεῖ : ἡδεῖ χαίρουσιν L. 16 ὅτι κυρίως ἀγαθόν : *om.* L, *add. supra lineam* L². 24 οὐδὲ : οὔτε L. 28 τὰ θηρία : τὰ *om.* L. **1153^b** 3 τε : τι L. 3 κακόν, ἀγαθόν : κακόν ἢ ἀγαθόν L. 25 ἅπαντα : πάντα L. 27 λαοί : οἱ L. **1154^a** 3 ἀλλὰ καὶ : ἀλλ' ἅμα καὶ L. 20 λύπη : ἡ λύπη L. 27 οὖν *om.* L. 33 ἢ : καὶ L. **1154^b** 21 ἀπλῆν : ἀπλῆν εἶναι L.

LIBER VIII (f. 66v). **1155^a** 5 ἔλοιτ' ἄν : ἄν ἔλοιτο L. 12 δὲ : δὴ L. 17 καὶ πρὸς τὸ γεννησαν τῷ γεννηθέντι *om.* L. 31 οἶονται ἄνδρας : ἄνδρας οἶονται L. **1155^b** 4 ἐς : εἰς L. 8 ἀφείσθω : παρείσθω L. 15 τὸ ἦττον : τὸ *om.* L. 17 περὶ αὐτῶν φανερόν : φανερόν περὶ αὐτῶν L. 23 ἡδύ : ἡδὺ αὐτῷ L. 23 δοκεῖ δὲ : δοκεῖ δὲ καὶ L. 27 ἐπὶ : ἐν L. 29 ἀγαθοῦ : ἀγαθῶν L. **1156^a** 7 τὰ τῆς φιλίας εἶδη : εἶδη τὰ τῆς φιλίας L. 13 ἀλλ' : ἀλλ' ἢ L. 16 ὁ *om.* L. 17 ὥσπερ : ὅς ποτε L. 22 ἀλλ' ἄλλοτε ἄλλο γίνεταί : ἀλλὰ ἄλλοτε γίνεταί ἄλλο L. 24 δοκεῖ φιλία : φιλία δοκεῖ L. 35 ἅμα γὰρ : ἅμα μὲν γὰρ L. **1056^b** 5 κατὰ φιλίαν : κατὰ τὴν φιλίαν L. 8 βούλονται ἀλλήλοις : ἀλλήλοις βούλονται L. 14 ὠφέλιμοι L, χρήσιμοι L². 15 καὶ γὰρ ἀπλῶς οἱ ἀγαθοὶ ἡδεῖς καὶ ἀλλήλοις : οἱ ἀγαθοὶ γὰρ ἀπλῶς καὶ ἡδεῖς καὶ ἀλλήλοις L. 17 αὐταὶ L, τοιαῦτα L². 19 τοῖς φίλοις δεῖ : δεῖ τοῖς φίλοις L. 23 δὲ : δὴ L. 28 ἄν *om.* L. 30 φιλικὰ : φιλητὰ *sic* L, *corr. τ in κ* (φιλητὰ *sic*) L³. **1157^a** 2 ἢ : οἱ L. 4 αὐτὸ : ἴσον L. 6 οὐ γὰρ : οὐ γὰρ καὶ L. 9 ἡδεῖα ἢ ὄψις : ἢ ὄψις ἡδεῖα L. 17 εἶναι ἀλλήλοις : ἀλλήλοις εἶναι L. 25 ἐτέραις οὐδὲν κωλύει : ἐτέραις, ἀλλ' οὐδὲν κωλύει L (~~ἀλλ'~~ L³). 25 τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι : γίνεσθαι τὰ τοιαῦτα L. 30 δὲ : γὰρ L. 35 διὰ τὸ *om.* L. **1157^b** 12 γίνηται : γένηται L. 36 ἢ *om.* L. **1158^a** 1 ταῦθ' ὑπάρχει : ταῦτα ὑπάρχει L. 27 ὑπάρξει αὐτοῖς : αὐτοῖς ὑπάρξει L. 33 ὁ *om.* L. **1158^b** 4 δ' : δὲ καὶ L. 23 πάσαις : ἀπάσαις L. 31 ἐν δὲ : δὲ *om.* L. **1159^a** 2 πολὺ : πολλὸν *sic* L. 8 ἀγαθὰ : τὰ ἀγαθὰ L. 11 μέγιστα ἀγαθὰ : μέγιστα εἶναι ἀγαθὰ L. 15 εἶναι *om.* L. 23 ἐφίενται περὶ αὐτῶν : περὶ αὐτῶν ἐφίενται L. 31 αὐταῖς : ἑαυταῖς L. 32 μηδὲν ὧν μητρὶ προσήκει ἀπονέμωσι : μὴ δύνωνται τῇ μητρὶ ἄ προσήκει ἀπονέμειν L. **1159^b** 7 *post* ἐπιτρέπειν *add.* ὑπηρετεῖν L. 9 δὲ : γὰρ L. 25 ταῦτα : τὰ αὐτὰ L. 31 τὰ φίλων : τὰ τῶν φίλων L. **1160^a** 24 τιμᾶς : τιμᾶς τε L. 36 τιμοκρατία : τιμοκρατεία L. **1160^b** 9 κάκιστον : καὶ κάκιστον L. 28 γὰρ : δὲ L. **1161^a** 17 *post* μέγιστου *add.* εἶναι L. 18 τε *om.* L. 33 τῷ *om.* L. **1161^b** 1 μὲν *om.* L. 1 πάντα ταῦτα : ταῦτα πάντα L. 3 οὐδὲ γὰρ κοινόν ἐστίν· ὁ γὰρ δοῦλος ἔμψυχον ὄργανον, τὸ δ' ὄργανον ἄψυχος δοῦλος *om.* L. 9 ἐν δὲ : αἰ δὲ ἐν L. 22 γὰρ : δ' L. 23 ὁδοὺς ἢ : ἢ *om.* L. 27 οὖν : γὰρ L. **1162^a** 12 ὄσφω : ὡς ὄσφω L. 15 βεβαιοτάτη : βαιοτάτη *sic* L, *add.* βε- L^s. 19 τοῖς ζώοις : τοῖς *om.* L. 26 χαίροιεν ἄν : χαίροι ἄν L. 31 ταυτὸν : ταυτὸ L. 32 φίλον καὶ τὸν ὀθνεῖον καὶ τὸν ἐταῖρον : φίλον : οὐδὲ πρὸς τὸν ὀθνεῖον καὶ τὸν ἐταῖρον L. 36 καθ' : καὶ L. 36 φίλοι γίνονται : γίνονται φίλοι L. **1162^b** 4 τῷ : τὸ L. 12 ἐφίεται : ὀρέγεται L. 29 φιλικόν : φιλικὴν L. 29 οὐκ εἰσὶ τούτων : τούτων οὐκ εἰσὶ L. 32 ἄλλο : ἄλλω L. **1163^a** 20 δὴ αὐτῷ : δ' αὐτῷ L. 31 πλεῖον : πλείω L. 32 πλεῖον : πλείω L. 32 τῇ : τῷ L. **1163^b** 4 τῆς

εὐεργεσίας : τῆς *om.* L. 17 τοὺς *om.* L. 17 ἄν ποτε τὴν ἀξίαν ἀποδοίη : τὴν ἀξίαν ποτ' ἄν ἀποδοίη L. 22 δὴ : δὲ L. 25 φευκτὸν : ἐπίφευκτον L.

LIBER IX (f. 73r). **1163^b** 33 ἰσάζει : ἀνισάζει L. **1164^a** 2 καὶ *om.* L. 5 ἐπαγγελόμενος : ἐπαγαλλόμενος L, *add.* γε *supra* γα L². 6 πάντα νῦν : πάντα δὲ νῦν L. 6 οὐθὲν : οὐδὲ L. 13 γίγνηται : γένηται L. 17 ἀνθ' : μεθ' L, μεθ' (*supra* με *add.* ἄν) L². 20 τὸ : τὰ L. 27 ἀρέσκει : ἀρκεῖ L. 34 γίνεταί : γίνεταί L. **1164^b** 5 τὸ : τόγε L. 7 δοκοῦσαν ἀμφοῖν : ἀμφοῖν δοκοῦσαν L. 9 *post* ἀναγκαῖον *add.* εἶναι L. 10 γὰρ : γὰρ ἄν L. 11 παρὰ : περὶ L. 20 λαβόντες : λαμβάνοντες L. 26 μᾶλλον ἢ : ἢ μᾶλλον L. 32 καὶ *om.* L. 35 καὶ *om.* L. **1165^a** 25 *post* δὲ *add.* γονεῦσιν L. 25 γὰρ *om.* L. 27 καὶ παντὶ δὲ τῷ πρεσβυτέρῳ τιμὴν τὴν καθ' ἡλικίαν, ὑπαναστάσει καὶ κατακλίσει καὶ τοῖς τοιοῦτοις *om.* L, *add.* *supra lineam* L². 30 δὴ : δὲ L. 34 διὰ γε : διὰ τί L. **1165^b** 5 ἢ : ἢ διὰ L. 18 κατὰ : διὰ L. 21 τῷ : τούτῳ ἢ L. 22 οὖν : γοῦν 23 γένοιτο : γίνοιτο L. 26 παιδικαῖς : ἐκ παιδιᾶς L. 36 ὅταν : ὅτε L. 36 *post* ὑπερβολὴν *add.* φιλίας L. **1166^a** 1 τὰ πρὸς : τὰ *om.* L. 12 γὰρ : δὲ L. 28 πάντοτε : παντὶ L. **1166^b** 1 αὐτὸν : ἑαυτὸν L. 8 δὲ *om.* L. 17 οὐθὲν : οὐδὲ L. 22 ἅμα λυπεῖσθαι : λυπεῖσθαι ἅμα L. 29 αὐτὸν : ἑαυτὸν L. **1167^a** 11 εἶναι *om.* L. 18 *post* φίλος *add.* ἔστιν L^s. 29 καὶ τὰ : τὰ *om.* L. **1167^b** 4 εἰς : πρὸς L. 23 καὶ : γὰρ L. 32 πεπονθότας : εὖ πεπονθότας L. **1168^a** 19 ἔχειν ἔοικεν : ἔοικεν ἔχειν L. 19 *post* τὸ *add.* δὲ L. **1168^b** 10 αὐτῷ : ἑαυτῷ L. 25 σπουδάξει : σπουδάξει L. 28 τοῦτον φίλαυτον : φίλαυτον τοῦτον L. 29 γοῦν : γὰρ L. 31 δὲ *om.* L. 34 δὴ : δὲ L. **1169^a** 2 ἢ *om.* L. 5 ὀρέγεσθαι τοῦ : ὀρέγεσθαι ἢ τοῦ L. 6 οὖν *om.* L. 18 δὲ περὶ : δὲ τὸ περὶ L. 27 πλείονα : πλείω L. 27 γίνεταί : γίγνονται L. 34 πᾶσι : ἅπασιν L. **1169^b** 1 φίλαυτον εἶναι δεῖ : δεῖ φίλαυτον εἶναι L. 7 ὅθεν : ὅτε L. 7 τὸ *om.* L. 10 μᾶλλον ἔστι : ἔστι μᾶλλον L. 18 τὰ : τὸ L. 19 δὴ : δὲ L. 24 οὖν *om.* L. 31 τοῦ δ' ἀγαθοῦ ἢ ἐνέργεια : τοῦ ἀγαθοῦ δ' ἢ ἐνέργεια L. **1170^a** 4 τε : δὲ L. 12 καὶ *om.* L. 16 δὲ *om.* L. 18 δὴ *om.* L. 21 τῆ : τῷ L. 31 τὸ *om.* L. 31 ὥστε *om.* L. **1170^b** 2 ζωὴ : ἡ ζωὴ L. 10 ἑαυτήν : αὐτήν L. 20 μήτε : τὸ μήτε L. 25 αὐτοῖς : αὐτῷ L. 27 οὐθὲν οὖν : οὐθ' οὖν L. 29 τροφῆ : τροφῆ L. **1171^a** 1 ἔστι πληθὸς : ἔστι τι πληθὸς L. 3 αὐτὸν : ἑαυτὸν L. 7 τὸ *om.* L. 12 δὲ : δὴ L. 13 ἔοικε *om.* L. 19 αὐτοῦς : ἑαυτοῦς L. 21 μᾶλλον φίλων : φίλων μᾶλλον L. 21 δυστυχίαις : ἀτυχίαις L. 24 μὲν δὴ : μὲν γὰρ δὴ L. 28 ἐν ταῖς δυστυχίαις : ἐν ταῖς εὐτυχίαις καὶ ἐν ταῖς ἀτυχίαις L. **1171^b** 1 τε *om.* *sed add.* *supra lineam* L. 7 αὐτοῖς : αὐτοῖς L. 12 δῆλον ὅτι : δηλονότι L. 16 εὐεργετητικὸν : εὐεργετικὸν L. 30 λοιπὰς : ἄλλας L. **1172^a** 1 τι *om.* L. 4 δὲ : δὲ καὶ L. 5 ἐν : δ' ἐν L.

LIBER X (f. 78v). **1172^b** 2 ὡς τοιαύτην : ὡς ἠὲ τοιαύτην L. 12 δὴ : δὲ L. 12 φέρεσθαι μηνύειν ὡς πᾶσι : φέρεσθαι ὡς πᾶσιν ἄριστον μήνυει L. 12 τοῦτο *om.* L. 26 αὐτῷ : ἑαυτῷ L. **1173^a** 1 ὁ : οὐ L. 2 ὠρέγετο : ὀρέγετο L. 3 τὸ *om.* *sed.* *add.* L^s. 8 μηδέτερον : μηδέτερα L, μηδέτερον L³. 10 ἀμφοῖν : ἄμφω L. 23 τί γὰρ κωλύει : τί κωλύει δὲ L. 24 τὸ *om.* L. 25 τὸ ἦττον : τὸ *om.*

L. 30 τὸν ἡδὺν βίον μετὰ φρονήσεως : μετὰ φρονήσεως τὸν ἡδὺν βίον L. 32 αὐτὸ : αὐτῶ L. 32 οὐδ' *om. sed. add. L^s*. **1173^b** 4 οὐκ ἔστι ταχέως : ταχέως οὐκ ἔστι L. 7 τοῦ κατὰ φύσιν εἶναι : εἶναι τοῦ κατὰ φύσιν L. 10 ἀναπλήρωσις : ἡ ἀναπλήρωσις L. 18 πολλὰ καὶ : πολλὰ δὲ καὶ L. 23 ἐστίν : ταῦτ' ἐστίν L. 23 εἶναι πλήν : εἶναι ἀπλῶς πλήν L. 25 οὕτω : οὕτω δὲ L. 34 τῶ : τὸ L. **1174^a** 1 τ' : δ' L. 8 γίνοιτ' ἀπ' : γίνοιτ' ἂν ἀπ' L. 16 γενόμενον : γινόμενον L. 29 ἅπαντι : παντί L. 29 βαδίσεως : τῆς βαδίσεως L. 33 καὶ ἐν ἐτέρῳ μέρει καὶ ἐτέρῳ : καὶ ἐν τῶ μέρει καὶ ἐν ἐτέρῳ καὶ ἐτέρῳ μέρει L. **1174^b** 27 ἡδονή : ἡ ἡδονή L. 28 δὲ : δὴ L. 33 ἕως ἂν οὖν τό τε νοητὸν ἢ αἰσθητὸν ἢ οἷον δεῖ : ἕως δ' οὐ ἂν ποτε τὸ αἰσθητὸν ἢ νοητὸν ἢ οἷον δεῖ *sic acc.* L. **1175^a** 3 ταῦτὸ : τὸ αὐτὸ L. 4 ἀνθρώπεια : ἀνθρώπινα L. 7 ταῦτό : ταῦτα L. 8 αὐτὰ : τὰ αὐτὰ L. 9 δ' οὐ τοιαύτη : δὲ οὐ γίνεται τοιαύτη L. 15 δὲ καὶ : καὶ *om.* L. 22 καὶ : οὐ L. **1175^b** 19 γὰρ *om.* L. 35 τισι ταῦτόν : ταῦτόν τισιν L. **1176^a** 10 μικρὸν : σμικρὸν L. 15 δὲ τοῦτο καὶ ἐφ' ἐτέρων συμβαίνει : ὅμοιος δὲ καὶ ἐφ' ἐτέρων τοῦτο συμβαίνει L. 17 ἔστιν : ἔστιν καὶ L. 27 γὰρ : οὖν L. **1176^b** 12 τῶν : καὶ τῶν L. **1177^a** 19 τε *om.* L. **1177^b** 1 δόξα : δόξει L. 18 αἰρεταί εἰσιν : εἰσιν αἰρεταί L. 22 ἀνθρώπῳ : ἀνθρώπινον L. 26 βίος κρείττων : κρείττων βίος L. 28 δὲ : δὴ L. 31 δὲ κατὰ : δὲ οὐ κατὰ L. 33 ἀθανατίζειν : ἀποθανατίζειν L. 33 πάντα : ἅπαντα L. **1178^a** 2 εἶναι ἕκαστος : ἕκαστος εἶναι L. 6 ἐστιν ἐκάστῳ : ἔσθ' ἐκάστῳ L. 7 τοῦτο μάλιστα : μάλιστα τοῦτο L. 11 ἄλλα τὰ : τὰ ἄλλα τὰ L. 13 διατηροῦντες τὸ πρέπον ἐκάστῳ : τὸ πρέπον ἐκάστῳ διατηροῦντες L. 14 καὶ *om.* L. 17 εἴπερ : καὶ εἴπερ L. 32 τὴν *om.* L. 34 ἀμφισβητεῖται δὲ : ζητεῖται δὲ τί L. **1178^b** 6 κατ' ἀρετὴν : κατὰ τὴν ἀρετὴν L. 19 δὴ : δεῖ L. 20 ἀφαιρουμένου : ἀφηρημένου L. 28 οὐδαμῆ : οὐδαμοῦ L. **1179^a** 16 μόνον : μόνων L. 18 τὸ δ' ἀληθὲς ἐν τοῖς : τὸ ἀληθὲς δ' ἐν τοῖς L. 19 ἐκ *om.* L. 20 δὴ : δὲ L. 29 πάντα ταῦτα : ταῦτα πάντα L. 30 ἄρα *om.* L. *add. supra lineam L³*. 33 περὶ : περὶ τε L. **1179^b** 6 προτρέψασθαι : προτρέψαι L. 9 κατοκώχμιον : κατακώχμιον L. 17 ἤθεσι : ἔθεσι L. 24 ἰσχύη : ἰσχύει L. 24 δέη : δέει L. 28 τ' : δὲ L. 33 σωφρόνως καὶ καρτερικῶς ζῆν : σωφρόνως ζῆν καὶ καρτερικῶς L. 35 ἔσται : ἔστιν L. **1180^a** 3 ἂν *om.* L. 8 προηγμένων : προηγουμένως L. 13 τὰς *om.* L. 20 δὴ : δὲ L. 34 οὖν : γὰρ L. **1180^b** 3 ἐπιτηδευμάτων : παιδευμάτων L. 9 ἡσυχία καὶ ἀσιτία : ἀσιτία καὶ ἡσυχία L. 15 τοῦ κοινοῦ : ἀρμόττει τοῦ κοινοῦ L. 23 δὲ καὶ : δ' ἂν καὶ L. 26 διαθεῖναι : διατεθεῖναι L. **1181^a** 10 οὐδὲ γὰρ : οὐ γὰρ L. 11 συνηθείας πολιτικοί : συνηθείας μᾶλλον πολιτικοί L. 14 ἢ : οὐδὲ L. 22 εἰ εὔ ἢ : ἢ εὔ ἢ L. **1181^b** 8 τί : τὰ L. *corr. in τί L³*. 9 καὶ : ἢ 11 ἄρα *om.* L. 12 γένοιτο : γένοιτο L. γένοιτο (v *add. supra i*) L^s. 14 δὴ : δεῖ L. 18 σώζει καὶ φθείρει : φθείρει καὶ σώζει L. 21 καὶ ποία πολιτεία ἀρίστη, καὶ πῶς ἐκάστη ταχθεῖσα *om.* L. *add. supra lineam L²*.

ABSTRACT:

The textual tradition of Aristotle's *Ethica Nicomachea* is not well known, and most of the earliest medieval manuscripts remain unexamined. This paper studies the important manuscript Laur. 81.18, offering a complete collation and tentative discussion of its position in the textual tradition. It is argued that the text of Laur. 81.18 (a product of the *scriptorium* of Ioannikios) is valuable: editors must use it. This paper is a prolegomenon towards the new critical edition of Aristotle's *Ethica Nicomachea*, which I am currently preparing.

KEYWORDS:

Aristotle, *Ethica Nicomachea*, Ioannikios, manuscript tradition, critical edition.